

1177

1994
A
1386





integrum loquitur Vlp. in l. 1. de restit. int. Imò si tale aliquid animo trutinarem, verendum esset, ne mihi idem contingeret, quod Sophistæ cuidam apud Plutarch. in Apophth. cui cum scripti alicuius adornaret recitationem, & Antalcidæ de argumento eius interroganti responderet Herculis encomium esse, scitè ac prudenter Antalcidas quis vnquam illum vituperavit, scil. quod superuacaneum iudicaret in ea re commendanda desudare, in cuius commendatione occupati essent ferè omnes. Necessitas fideiussionis ex eo plus satis apparet, quod hac sublata commercia, quibus respublicæ nullo modo carere possunt, aut planè è medio tollerentur, aut certè non parum impedirentur: Nemo quippe (præcipuè hisce exulceratis temporibus, vbi Indies credita & debita cumulari quamplurima, diuitias vero, ac maximè fidem decrescere videmus) alteri pecuniam crederet, nisi fideiussione de credito recipiendo fieret certior. Frequentiam illius in foro qui ignorat, adeat fori tribunalia, & videbit vix de vlla alia tot lites, & controuersias, quàm de hac ipsa moueri materia, cuius testes sunt locupletissimi tam Patroni causarum, quàm ij qui pro tribunalibus sedent, & decisionibus causarum interfunt. Ne itaque solem illustrando superuacuis laborem impendijs, ceu dicitur, c. 7. ca. 6. q. 1. hæc de præsentis nostræ materiæ excellentia dicta mihi sufficiant, plura desiderans iubeat vino vendibili apponere hederam, ardeat & audeat

————— addere Marti

Fortem animum, flammamq; Ioui, Veneriq; nitorem

3. Hinc apparet qualis sit cantus illorum, & quo numero, vel loco habendus qui fideiussionem planè illicitam, contra rationem, contra pietatè, imò ipsum Deum esse ad rauium vsque clamant, quos vide apud Ant. Hering: in absolutissimo suo Tractatu de fideiussorib. c. 1. Molin. de vsur. quest. 1. Couarr. 3. res. 1. c. 2. n. 6. Nam libenter concedimus frequentem & inconsultam fidei iubendi facilitatem meritò relegandam procul esse, siquidem ea re patrimonium etiam ditissimorum multoties eneruari, atque exhauriri, crebroque opulentos ad voluntariam, extremâ cum miserâ, egestatem redigi videamus, vt loquitur Valent. Franc. in suo tract. de fideiuss. in prolegom. n. 6. & H. lig. 15. D. 2. 48. lit. A. Quo etiam fit, vt fideiussio vocetur causa futuræ paupertatis ab Angel. in l. in personam S. qui. pecuniam. ff. de pact. & ij qui fideiussionibus nimium indulgent, res suas iactare & perdere (vt ex Ias. in d. l. in personâ. n. 3. & seq. id probat, Heig. ad rubric. Inst. h. t. n. 5. & seq.) suaq; substantia malè vti dicatur, à Gail. 2. obs. 83. n. 15. Hart. Hartm. lib. 2. pract. obs. t. 30. obs. 1. n. 7. cum vix sit, vt per fideiussionem quis non implicetur litibus, & negotijs, Bach in not. ad Treut. 2. disp. 28. thes. 1. lit. C. Gadd. de cont. stip. c. 7. concl. 17. n. 30. Hering. d. tr. c. 7. n. 160. Verum enimvero inde non sequitur hoc vitio huius contractus esse adscribendum, sed potius debitoris perfidiæ, aut inopiæ, vel fideiussorum facilitati, quod ita temerè & confidenter sponderint. Nam non meretur ille veniam, qui sibi ipsi, & quidem ultra vires

vires patrimonij satisfationis necessitatem imposuit, *l. 7. §. 1. in fin. qui satisfd. cog.* quia sic commodandum est alijs, nobis vti inde non fit afflictio, *2. Cor. 8. vers. 13.*

4. Quamobrem temerarias solùm, & inconsultas sponfiones cum *Salomone Prou. c. 6. v. 2. c. 11. v. 15. c. 17. v. 18. c. 20. v. 16. c. 22. v. 26. 27. c. 27. v. 13.* longa oratione eas quoque dissuadente, reijcimus, non verò illas, quæ cum grano falis ob euidens alterius commodum cautè suscipiuntur. Pium enim est & humanum proximo opitulares præbere manus, & beneficio hominem affici hominis interest. *l. 7. in fin. de seru. exp.* Nec propter rei abusum, res statim ipsa in totum debet æstimari vitiosa.

5. His tanquam præparatorijs, quæ nequaquam erant prætereunda, præcognitis, nunc vltiori abiecto antipagamento in adyta ipsa materiæ nostræ recondita penetrabimus, & ne sicut iumenta simus, quæ ad iugum molæ versant, quid versent, non intelligunt, *Scalig. Exerc. 359. sect. 11.* ostendemus, quo versaturi simus ordine, eo nimirum vt visâ primùm notatione nominis, definitioneque excussâ, fiat progressus ad diuisionem, & personas, quæ fideiubere, vel minus possint. Dein lustrentur obiectum, seu materia, forma, finis, effectus, & denique contraria, siue modi, quibus dissoluantur fideiussio.

6. Auspicamur igitur ab Etymologia (notatione, seu, vt *Cicero* vertit, veriloquio) cùm de fideiussoribus acturos prius nosse oporteat, vnde eorum nomen descendat, *arg. l. 1. de Iust. & Iur.* Estque solemne hoc & familiare Iuris, quorum actio nostra debet esse institutio, notitiæ rei præmittere principia nominis, & à notatione vel allusione ordiri, *l. 1. de reb. cred. l. 1. de acq. vel amit. poss. l. 1. de furt. Hering. c. 2. n. 4. VVarem. de Erenberg. 1. pro fæder. 3. nu. 2. & seq.* Exinde enim vim, ac substantiam rerum inuestigare possumus, *Fab. in ration. de Iust. & Iur. lit. B. Gædd in pr. ad Rubr. de V. S. & ex nominis intelligentia sæpenumero in rei prouehimur perceptionem, Scalig. exerc. 1. sect. 1. verborum autem neglectus rerum parit incertitudinē. Oldend. cl. 4. act. mand. Rickius de vnion. prol. c. 1. n. 2.* Et facile in rebus ipsis errat, qui rerum vocabula non curat rectè intelligere, *Giphian. in præfat. præfixa. part. feud. Rittersh. Potior itaque rerum, sed prior verborum cura esse debet. l. 7. de suspect. leg. Hopper. 1. de Elem. Iur. Arum disp. feud. 1. thes. 21.*

7. Dicitur autem Fideiussorem à fide & iussu seu iussione consentiens omnium sententia est. *Ant. Hering. d. tr. c. 2. n. 11.* Sic dictus ab eo, quod fide suâ, & periculo iubeat credi debitori, siue quod fidem suam pro alio obliget apud creditorem, *l. 27. §. vlt. ad S Ct. Vellei.* Nihil enim fideiubere in iure nostro aliud est, quàm fide sua iubere, *l. 60. §. 1. mand. fidem suam pro alio adstringere, l. 52. §. 2. in fi. h. t. l. 1. C. eod. l. 6. C. mand. fidem dicere, l. vlt. §. vlt. ff. mand.* Sumitur verò fideiussor à Dd. nunc in generali, & latiori, nunc in specialiori & strictiori significatione. In priori significatione omnis is dicitur fideiussor, qui se pro alterius obligatione debitorem constituit, & fidem suam

pro alio quouis modo interponit, *l. 7. §. 8. de dol. mal. l. 30. §. 1. de pact. l. 4. ibiq.*
Goth. de cond. cau. dat. l. 8. §. 2. ad SC. Vell. l. 9. de praescr. verb. Franc. d. tr. c. 1.
n. 3. siue sit fideiussor, siue mandator, l. 71. h. t. facit l. 3. vers. in summa. mand.
Nou. 4. c. 1. Franc. d. c. n. 10. Siue Sponfor, d. Nou. l. pen. de al. lus. l. 7. de V. S.
Franc. d. c. n. 22. Siue Constitutor, d. Nou. Franc. d. c. n. 26. Siue Expromissor,
l. 7. §. 8. de dol. l. 5. §. 2 de V. O. l. 43. de solut. & lib. Azo in summa. C. h. t. n. 1. & 2.
VVes. in π. n. 2. ff. eod. Treutl. 2. disp. 28. th. 1 lit. A. & ibid. Bach. Cui. 13. obs. 35.

8. Sed vt ad rem propius accedamus oportet, ideoque ne per incognita procedamus, sed maiorum vestigia potius sequamur, quod optimum esse videtur *Sen. in pr.* qui pene omnes post definitionem nominis, definitionem ipsius rei, de qua sibi agendum proposuerunt, prius pertractarunt, quia sine illa ad reliqua sperare, vel aspirare non possumus, vt tradit *Sagittar. 6. dec. 2. axiom. logic. axiom. 1. & 2.* nunc ordine subiungemus fideiussoris (pro ut is in strictiori vsurpatur significatione, & iuri ciuili conuenienter dicitur) definitionem, ex qua tanquam potissima rei parte, *l. 1. de O. I.* & totius dissertationis fundamento, *Euerh. in top. loc. à definit. in fin.* vis & natura eius inuestigari poterit, *Ioh. Ram. in Elench. Iur. lib. 1. ax. 2. Euerh. d. loc.* & animaduertetur quid sit id, de quo disputatur, *Cic. 1. offic.* Interim tamen ne fastidiosus, prout *Ioh. Garron. in rubr. de caus. poss. Ioh. Fab. in. §. ex non scripto. I. de. I. N. G. & c.* aut supersticiosus videamur, sicut *ex Galen.* refert *Duar. c. 8. de probat.* in omnibus ICTos potius quam barbaros Sophistas imitari volumus cum *Ludou. Charond. 3. verosim. 10. & Vult. ad pr. I. de testam. ordin.*

9. Definimus igitur fideiussorem (de quo nunc agi institutum est) propriè eum, qui creditori stipulanti alieno nomine, id est, pro alio debitore promittit, in eum finè, vt quod in obligationem deductum tutius creditori debeat, salua nihilominus manènte principalis debitoris obligatione, *in pr. I. h. t. §. fideiussores. I. eod. §. vlt. I. de replic. l. 1. §. 8 ff. de V. O. l. 5. §. satis acceptio. de V. O. l. 8. 16. 47. §. 1. l. 65. l. 70 §. 3. h. t. l. 12. 23. C. eod. l. 27. §. vlt. ad SCt. Vellei. Treutl. 2. disp. 28. th. 1.* Duobus enim modis idoneè cauetur, pignoribus & fideiussoribus, quo vtroque simul, vel eorum alterutro, ei cum quo nobis res est, cauemus, vt is de eo, quod inter nos actum est, fiat eo securior; *Vult. in pr. I. h. t.* Maximè autem sibi prospicit, qui fideiussorem pro debitore sibi obligat, vt cum fortè fortuito facultatibus lapsus fuerit debitor (quod hodie non est infrequens) nihilominus suum consequi possit creditor ab eo quem sibi pro debitore obligauit, *d. §. fin. I. de replic. l. 1 §. Sed aut proprio. de O. & A. Franc. c. 3. nu. 155.* Vnde fideiussionem nihil aliud esse quam solutionis securitatem, inquit *VVesenb. in parat. h. t. n. 4.* Nec fideiussores in contractibus priuatorū nisi maioris securitatis causa adhiberi, refert *Schneid. in rubric. in fin. I. h. t.* Et quod pignus in re est, idem esse fideiussionem in homine, *Matth. Staph. in œcon. Iur. ciuil. 3. c. 50. num. 1.* Inter belli duces, quando subiguntur hostes ad foedera sancita firmanda, vel in fidei pignus obsides dari solent, *Gail. 2. de P. P. c. 2. n. 10.* Exempla in historijs obuia. Sic enim

enim Franciscus Galliarum Rex, filios Franciscum & Henricum adhuc par-
uulos obsides Carolo V. in Hispania reliquit. *Schleid. lib. 6. Bodin. 5. de Re-
publ. 6. n. 595. Hillig. 15. D. 2. 49. lit. B.* Et in foedere inter Henricum II. Regem
Gallorum, & Mauritium Elect. Sax. Albertum Brandenburg. & V Vilhelmū
Hassia Landgrauium contracto, Gallo dabantur obsides Christophorus
Mechelburgicus, & Philippus Landgr. Hassia iunior. *Schleid. lib. 24. VVa-
rem. de Erenberg. 2. pro fader. 1. n. 140.*

10. Genus in definitionis declaratione iure præmittimus. Est enim ex
communibus, *Scheibl. exerc. 17. ax. 2.* quæ prioribus ponenda lineis, *Phil.
Matth. ad rubric. tit. de Reg. Jur. n. 12. Zabarell. de natur. leg. 1.* Adferimus au-
tem verum & proximum fideiussionis genus esse stipulationem, eamq; non
aliter nisi per stipulationem solemnem tanquam per suam formam fieri
posse putamus, *per l. 12. c. h. t. l. 5. §. 2. de V. O. l. 2. §. pen. ibi verbis obligationis de
adm. rer. ad. ciu. pert. l. 32. mand. l. 33. §. 3. C. de. Epis. & Cleric. l. 4. §. vlt. de fidei. &
nom. l. 75. §. 6. de verb. obl. l. 8. l. 34. h. t.* adeoq; fideiussio facta semper cum sti-
pulatione facta præsumitur, *l. 30. ibiq; Acc. de verb. oblig. Franc. c. 1. nu. 7. &
c. 4. n. 53.* alioquin nullius erit momenti, nec fideiussor constitutus censebi-
tur, qui præsens se fideiussorem nominari audiit, & tacuit, sed qui expres-
sim consensit, *Hering. c. 7. n. 32. Hillig. d. c. lit. C.* Omnino namque vt fide-
iussor obligetur, requiritur sua promissio, ex qua teneatur, *l. 70. §. 2. in fin.
h. t.* nec alius vllus eum obligandi modus est nisi obligatio verborum *Hart.
Hartm. 2. t. 30. obs. 4.* Et facit huc vulgata illa iuris regula, quod præsens, &
tacens non consentire videatur, quando de inducenda ipsius obligatione
agitur, *l. Filius. §. Inuitus. ibiq; Gloss. in verbis non probatur. ff. de proc.*

11. Multo minus inter absentes, vel per epistolam, aut in scriptis rectè
fideiussio celebrabitur, *l. 1. §. 1. de verb. oblig. d. l. 12. §. vlt. l. h. t. & fusè Hering.
c. 11. n. 11.* Siquidem stipulatio, quâ solâ fideiussio contrahitur, præsentiam
requirat, *Franc. c. 4. n. 62. Hart. Hartm. d. obs. circ. fin.* Præsumitur tamen in-
teruenisse stipulatio, & solemniter esse peracta omnia, quæ requiruntur, vt
interrogatio, responsio, partium præsentia, actus continuus. *l. 1. C. de contr.
stip. Modest. Pist. 2. conf. 1. n. 31.* si modo reperitur scriptum fideiussum esse.
Hoc enim in stipulationibus fideiussorum generaliter accipitur, vt quod
scriptum est quasi actum, videatur etiam actum, *d. §. vlt. l. h. t. l. 30. ibiq; Giph.
de V. O. l. 27. C. h. t. VVes. in. π. h. n. 5. Boc. d. 2. disp. 16. th. 16. vsq; adeo, vt aduer-
sus hanc scripturam ne testis quidem audiatur, Treut. 2. disp. 28. lit. B. G. ph.
d. l.* Et ita quidem seruatur de iure stricto; Hodiernis verò moribus, vsuq;
forensi Germaniæ generali, æquitatis & communis commerciorum vltus
intuitu non minus fideiussiones per epistolam contractæ validæ & effica-
ces sunt, ac quæ per solemnes stipulationes initæ fuerunt. *Hillig. d. c. lit. C.
Hering. d. c. 11. n. 76. & seq.*

12. Notandum autem eos, qui pro alijs fidem suam adstringunt, non
solum in iure nostro vocari fideiussores, sed & intercessores. *l. 23. de her.
vend.*

*vend. l. 20. 21. 24. C. h. t. Interuentores, l. 7. §. vlt. de obs. patr. prest. l. fin. §. 1. C. de
vsur. re. iud. Mandatores, l. 71. h. t. qui rei locum obtinent, l. 4. ff. eod. l. 7. §. 8.
de dol. mal. fidem suam pro alio obligant, l. 27. ad S Ct. Vell. l. 28. §. 6. de lib. leg.
adstringunt, l. 1. C. h. Item vades, l. 4. §. 1. C. de castr. & nun. Prædes, l. 6. §. 7.
comm. diu. Sponfores, Cuiac. in Nou. 4. Hillig. d. c. lit. B. & latè Hering. c. 3.
num. 27.*

13. Dicuntur quoque adpromissores, l. 42. de solut. l. 5. §. 2. de verb. oblig. l.
64. §. 4. de sol. matr. Mynsing. in rubric. h. t. n. 4. quasi idem cum reo promit-
tentes. Et accessores secundum vulgatam lectionem in l. 32. h. t. quasi acce-
dentes promissioni ac contractæ obligationi, Gædd. de contr. stip. c. 5. n. 16.
Est enim fideiussorum obligatio quædam principalis obligationis acces-
sio. §. 1. Inst. h. t. l. 3. l. 5. l. 34. ff. eod. Et sequelæ locum obtinet, l. 5. §. 16. de Instis.
act. l. 93. §. 2. de solut. quia suscipitur salua obligatione debitoris principalis.
l. 5. §. 2. de verb. oblig. l. 5. C. h. t. Hillig. d. c. in pr. adeoq; duæ erunt obligationes,
l. 1. 2. de nouat.

14. Exinde patet differentia inter fideiussorem, & expromissorem, qui
alterius obligationem nouatione facta in se transferendo proprio obliga-
tur nomine, liberato priori reo, aut eo nomine, efficaciter nõ obligato cum
obligari debuerit, l. 7. §. 8. de dol. mal. & ibid. Cui. l. vlt. ad S Ct. Maced. l. 4.
§. 1. de re iud. l. 53. de contr. empt. Atque ita seipsum reum facit principalem,
solusque obligatur quasi debitor principalis. dd. ll. quibus adde l. 22. ad
S Ct. Vell. l. 104. de verb. obligat. l. 37. §. vlt. de op. lib. vbi expressè distinguitur
à fideiussore, sicut & hic à reo in l. 5. 6. 7. de Iur. dot. l. 9. §. 3. de pign. act. Hip-
pol. n. 4. Hinc expromissor dicitur quasi fideiussor, l. 30. §. 1. de pact. l. fin. Quod
cum eo qui in al. pot. Vult. pr. Inst. h. n. 5. Franc. c. 1. n. 30. Hering. c. 4. n. 21. Secus
est in fideiussore, vtpote qui obligatur cum alio, l. 64. sol. matr. l. 5. §. 2. de
verb. oblig. Azo. in summa. C. h. t. n. 1. citra nouationem. arg. l. 1. 3. 5. pr. l. 6. §. 2.
l. 8. §. 1. l. 34. h. t. l. 5. C. eod. rei principalis obligatione manente salua, l. 10. de
pig. act. Vult. d. l. Quapropter hoc non obligato nec eius fideiussor obligari
potest, l. 38. §. 1. h. t. l. 16. ff. eod. cum fideiussor sit accessorius, eoque semper
præexistere debeat obligatio cui accedat; quandoquidem accessorium sine
principali non consistat, c. accessorium de Reg. Iur. in. 6. d. l. 38. in fin. l. 129. §. 1.
i. 178. de Reg. Iur. VVesenb. in. π. h. n. 4.

15. Licet etiam quoad effectum, & vim obligandi idem ferè ius habeant
inuicem fideiussor, & mandator, quia vterque obligatur, & eadem securi-
tas vtriusque fide datur, Giph. ad tit. de proc. Gædd. d. tr. c. 5. concl. 10. n. 138.
Cuiac. in. π. c. h. t. Quin omnes contractus, qui fideiussorem recipiunt, ijdem
& mandatorem admittunt, l. 32. mand. eoque fit, vt de ijs D. C. & Nou. con-
iunctim tractetur: In nonnullis tamen discriminantur, & quidem in his,
quòd mandator semper obligationem præcedat, l. 12. §. 14. d. t. l. vlt. C. Quod
cum eo qui. Fideiussor verò actu & tempore contrahendi & sequi & præce-
dere principalem obligationem possit, §. 3. I. h. t. l. 4. l. 6. §. fin. l. 55. §. 3. ff. eod.
l. 35.

l. 35. de Iud. Vult. ad. d. §. 3. Deinde mandatum contrahitur solo consensu. *pr. Inst. de obl. qua ex cons. l. 1. mand.* Cùm verò in ijs quæ consensu contrahuntur, verborum proprietates nulla desideretur, nullaque præsentia opus sit, *d. l. 1. §. 1. l. 2. §. 1. & 2. de O. & A.* mandator non præsens tantùm, vt in *l. 22 §. p. mand.* sed & absens mandare potest, *l. 1. §. 1. vers. l. 32. neq. d. t.* Quod secus est in fideiussione, quæ stipulatione demum interueniente fit, & sic verbis tantum, *l. 12. C. h. t. l. 5. §. 2. de verb. oblig.* non inter absentes, *d. l. 32. l. 3. §. vlt. de adm. rer. ad ciu. pert. Franc. d. c. n. 20.* Vnde etiã mandator ex bonæ fidei iudicio conuenitur, fideiussor verò tenetur actione stricti iuris ex stipulatu, *§. 28. Inst. de. ct. Hippol. d. rub. n. 6.* Hisce subiungit *Cuiac. 23. obs. 25.* quod olim vno fideiussorum electo, cæteri liberabantur, *§. 4. I. h. t. l. 26. ff. eod.* electo autem vno ex mandatoribus, reliqui manebant obligati, *l. 23. l. 28. C. h. l. 52. §. fin. ff. eod. Han. disp. I. 15. thes. 1. Gædd. d. c. concl. n. 18. Bach. d. disp. 28. thes. 1. lit. B.*

16. A Constitutore differt fideiussor. I. Quòd ille præsens & absens per seipsum, vel nuntium, vel epistolam sese obligare possit, *l. 5 §. 3. l. 14. §. 3. l. 24. l. 26. l. vlt. de const. pec.* Nec tantum pro alio, sed & pro seipso rectè constituat, *Hering. c. 8. n. 5. Sich. ad rubr. C. h. t. n. 11. Nou. 115. c. 6.* Fideiussor verò non nisi inter præsentis, *d. l. 1. §. 1. de V. O. & d. §. f. I. h. 1.* Nec pro seipso, *l. 21. §. 2. ff. eod.* sed tantum pro alio fideiussorio nomine interuenire queat *l. 1. §. 8. de O. & A.* Deinde constituens ex nudo pacto obligatur sine stipulationis solemnitate, *§. 9. I. de A. l. 1. §. 7. de const. pec. VVes. in π. ff. eod. n. 2.* Fideiussor autem duntaxat per stipulationem, vt supra probauimus. Vltèrius Constitutor semper sequitur obligationem. *Treut. 2. disp. 28. th. 1. lit. B. VVesenb. d. l. Franc. d. c. n. 29.* Fideiussor & sequi & procedere obligationem potest. Porrò ille reum obligatum retinere, *l. vlt. C. de nouat. & deleg.* vel totam in se deriuare obligationem potest, ita vt reus principalis omnino liberetur, si nimirum quasi nouandi animo constituat: quo casu reo erit exceptio pacti, *Meier. in colleg. Argent. h. t. thes. 4.* At fideiussor fideiubendo debitorem principalem semper relinquit obligatum, *l. 34. h. t. l. 5. eod. d. l. 3. §. in eum ff. de admin. rer. ad ciu. pert.* Tandem in eo discrepant, quòd Constitutor pro debito aliud cõstituere possit, *l. 1. §. 5. de const. pec.* Fideiussor in aliam rem, quàm quæ credita est, obligari nequeat. *l. 42. ff. h. t.*

17. Quoniam sponsio tam ad stipulationem, quàm ad pactum, pollicitationem, aliosque, qui consensu aut re perficiuntur, contractus refertur, vt apparet *ex l. 7. §. 12. de pact. l. 24. de statu l. b. l. pen. de alcat. l. 1. de ll. l. 17. §. 1. de præscr. verb. l. 29. §. 2. de adil. ed. l. 7. de V. S. & ibid. Gædd. n. 4. 5. & 15.* à sponfore quoque in eo fideiussor distinguitur, quippe qui verbis per stipulationem tantum, fidem suam adstringit, *l. 32. mand.* & non nisi interrogatus obligatur, quidam autem sponsor, etiam non interrogatus, sed sponte, sine rogatu vel rogamine alicuius pro aliquo intercedit, *Gloss. in auth. de fidei. Hippol. d. rubr. n. 5. Franc. d. c. 1. n. 3. Myns. ad rubr. h. n. 7.*

18. Ad diuisionem nunc dirigimus cursum nostrum, quæ se habet vt de-

B

fni-

definitioni proximum, & subalternum, P. Ram. 2. dialect. 18. Goclen. 5. probl. logic. 19. Et necessario quidem res distinctæ distinctis nominibus indigitandæ & quasi vestiendæ sunt, ne confusæ pariant errores, & ad sculos etiã Argos ipsos deferant; quæ perpetua Philosophorum debet esse dictatura Scalig. 298. Et quippini ipsorum etiã Ictorum veram nõ simulatam Philosophiam affectantium? l. 1 §. 1. de Iust. & Iur. Quælibet enim materia in partes diuisa dilucidè magis intelligitur, Natta ad c. Quamuis. n. 136. de pact. in 6. Et qui benè distinguit, proximus est veritati, Crauet. ad rubr. ff. de leg. 1. n. 5. Id verò qui negligit, dicitur equum frenare per caudam. Lancellot. l. nemo potest. de leg. 1.

19. Diuidimus itaq; fideiussionem primò in Iudicialem, & extraiudicialem. Iudicialis, quæ propriè satisfactio appellatur, siue idonea cautio, Rittershus. in Nou. p. 9. c. 13. n. 3. Alciat. in l. satisfactionis. de V. S. est, quã in iudicio ita cauetur aduersario, vt ipsum, siue causa ciuilibus, siue criminalis in lite sit, securum faciamus datis idoneis fideiussoribus, pr. I. de satisf. tut. §. 4. I. de satisf. l. 1. qui satisf. cog. l. 1. l. 4. de custod. reor. l. 5. §. 2. 3. de V. O. l. 3. h. t. Extraiudicialis, quæ in contractibus valdè est vsitata, est, quando alter pro reo principali fidem suam interponit, quod vt plurimum in scriptis fieri assolet, de quo latè Coler. in proc. exec. p. 1. c. 10. n. 253. & seqq. Deinde à materia fideiussio alia ciuilibus, quæ nimirum in causis versatur ciuilibus. arg. l. 8. §. 3. l. 16. §. 2. & vlt. h. t. alia criminalis est, quæ in causis constituitur criminalibus. d. l. 8. §. 5. l. 70. §. vlt. h. t. Tertio, alia consistit in dando, alia in faciendo, cum scil. fideiussores se aliquid daturos vel facturos esse promittunt, l. Sicut. 6. h. t. Hart. Hartm. 2. pract. obs. 30. obs. 1. VVes. in π. h. t. num. 5. Franc. d. c. 1 n. 35. & seqq. Denique alia est vicaria, l. 33 §. 3. C. de Episc. & Cler. l. 25. §. 1. C. eod. id est mutua, quando nimirum plures conueniuntur, qui vice mutua fideiussores esse possunt. l. 28. de tut. & cur. Goth. ad d. l. 33. §. 3. Hering. c. 4. num. 19.

20. Perspecta definitione, & diuisione, videndum nunc quænam personæ huic negotio sint idoneæ? Difficile enim est fideiussorem dare idoneum. Nou. 88. c. 2. & nihil interest, nullus detur fideiussor, an verò detur inidoneus, l. 6. ff. qui satisf. cog. l. 8. §. 8. ff. ad S Ct. Vell. l. 3 ff. h. t. Certum autè est, & indubitati iuris, quòd, cum fideiubere sit ex genere permissorum, quilibet qui de iure intercedere non prohibetur, atque stipulationem contrahere potest, de iure communi fideiussionis onus subire possit, & ex fide sua, quam pro alio interponit, obligetur. Azo in summ. C. h. t. Duar. c. 4. de fidei. Gomez. 2 resol. 13. n. 16. Franc. c. 2. n. 2. Prohibentur verò quidam specialiter à legibus, alij propter ætatem, nonnulli ob animi corporisvè vitium.

21. Inter eos qui ex speciali aliqua legis ratione fideiubere vetantur, primum sese offerunt Serui, l. 3. l. 19. l. 20. h. t. l. 3 §. 5. de pecul. l. 30. §. 1. de pact. cum quoad ius ciuile habeantur pro nullis, l. 32. de Reg. Iur. l. 1. ff. de iur. delib. pro mortuis, l. 59. §. fin. de cond. & dem. l. 209. de R. I. comparentur quadrupedibus,

bus, l. 2. §. 2 ff. ad L. Aquil. nullam personam, nullumque caput habeant, l. 3. in fi. de cap. demin. §. 4. I. eod. Fideiussio autem fit mediante stipulatione, quam non solum per se, & propriè contractum esse patet ex l. 80. ff. de solut. l. 9. §. 3. si cert. pet. l. 1. §. 1. ff. de V. O. l. 8. §. 3. de acceptil. Riem. dec. 10. qq. ill. 1. Arithm. disp. 8. q. 1. Sed & contractum iuris ciuilibus, per tex. in §. 9. l. de A. l. 126. §. 2. de V. O. & latè Gædd. d. tr. c. 2. Arum. exerc. 13. th. 1. Vult. ad pr. l. de V. O. n. 4. & 5. Cuiac. 5. obs. 36. Treut. 2. disp. 27. th. 1. Ideoque quia seruorum status de iure ciuili penitus est annihilatus per dd. nec ex contractibus ciuilibus obligantur, l. 14. l. 43. de O. & A. imò nulla in illos cadit obligatio, l. 22. de R. Iur. ac proinde nulla actio, l. 107. d. t. Hinc neq; conueniri, neq; conuenire ex causa fideiussionis, l. 13. Si quis caut. nec quicquam debere possunt, l. 41. de pecul. l. Nam vsque adeò omnis obligationis ciuilibus incapaces sunt, vt Dominis etiam inuitis acquirant, §. 3. l. per quas pers. cuiq; acq. pr. l. per quas pers. nob. obl. idque ferè ex omnibus causis, l. 32. de acquir. rer. dom. Limitamus, nisi fideiusserint in rem Domini, l. 47. §. 1. de pecul. aut iussu Domini, l. 12 §. 3. mand. quo casu persona Domini spectatur, non serui, qui caput & designationem habet ex persona Domini. Aut ex causa peculiari, l. 19. h. t. & tum Dominus tenetur actione de peculio, quoniam semel, & in genere concedendo peculium, facultatem etiam contrahendi permisisse intelligitur, l. 1. §. 5. de acquir. poss. eoque ex peculio solutum repetere nequit, d. l. 19. Franc. c. 2. n. 241.

22. Homines proprii (qui nobis hodie *Leibeigne Leute* dicuntur) vt testari. *D. n. th. de testam. rubr. qui test. fac. poss. num. 241.* officia gerere & commercia exercere. *G. il. de pign. obs. 8. n. 3.* Ita quoque rectè fideiubere possunt. Non enim reuera serui sunt, sed solum ita videntur impropriè, & per quandam similitudinem, atque adeò, cum bona propria possideant, quicquid acquirunt, non Dominis adjiciunt, sed sibi retinent.

23. Lege porrò prohibentur damnati ad mortem, l. 1. l. 28. & seq. de pen. §. 3. l. quib. mod. ius patr. in metallum, l. 17. d. t. l. 8. de test. ad bestias, d. l. 28. & d. l. 8. Efficiuntur enim serui poenæ, & ita ciuitatem cum libertate amittunt, d. l. 12. & d. l. 8. §. fin. §. 1. l. de cap. min. *Hæn. d. sp. ff. 13. th. 4.* bonaque ijs adempta ad fiscum deuoluuntur, l. 1. & t. t. ff. de bon. damn. Quod tamen hodie immutatum est per *auth. bona. C. de bon. proscr.* † Deportati etiam, quia amittunt ciuitatem & ea, quæ sunt iuris ciuilibus, d. l. 12. l. 17. de poen. l. 1. §. Hi. de leg. 3. §. 2. l. d. t. Stipulatio autem forma & origine sua, iuris est ciuilibus, vt in thes. præc. probauimus. utique vt ipsis denegatur facultas stipulandi, l. 14 §. 1. de nouat. ita & meritò fideiubendi. Quæ enim in stipulationibus locum habere dicuntur, eadè etiam locum habere debent in fideiussione, quæ fit per stipulationem, vult. ad pr. *Inst. h. t. n. 3. Hæn. d. l.* Hisce annumerantur hodie banniti, seu proscripti Imperij, *Deren Leib Haab vud Gut jedermâniglich erlaubi worden Gail. 2. de P. P. 6. Hering c. 7. n. 5995.*

24. Referuntur itidem in hanc classem Milites, qui immunes à fideiuf.

fionibus esse iubentur, ne à militiæ studio auocentur, vel ex actionibus ve-
 xentur dum militandum est. Nam nefas est, milites à signis & numeris e-
 uocari, quibus semper adharere debent, *l. 31. C. de loc. cond. l. 8. § 1. Qui satisfd.*
cog. Schneid. ad §. fin. I b. Hocq; publica salus omninò exoptulare videtur,
 siquidè interfit maximè Reip. paratos semper habere milites ab alijs nego-
 tijs forensibus vacuos, qui bellorum ingruente necessitate ipsius prosperi-
 tatem continuò ante oculos habeant, ac pro salute patriæ, & dignitate om-
 nium vitam lubenti animo, atque infracto pectore profundere non abhor-
 reant, *Vasq. in ill. qq. 9. lib. 1.* Inprimis hac tempestate, vbi omnes propemo-
 dum vniuersæ Europæ anguli bellum crepere, & minitari videntur, sæuisq;
 Mars vbique dominari conatur, *Sanger. de Iur. bell. Lips. 5. pol. 1. n. 10.* Quod
 tamen de ijs exaudire volumus, qui iustis in bellis publica merent stipen-
 dia, & in prælio vitæ sortem derelinquunt, *l. 15. C. de test. mil. die allezeit zu*
Feld hegen/ vnd die Fahnen sehen vnterm frenen offnen Himmel fliehen non de pla-
 netis istis terrestribus, qui tecta rustico rum, non bella sequuntur, nullo
 Domino seruiunt, sed, hinc inde in pagis vagantes, rusticos miserè concu-
 tiunt, diuexant, *l. Generaliter. 52 §. eos. C. de Episc. & Cler.* nec ipso facto inter
 manus & tela hostium versantur, sed sæpè in ædibus vel alibi extra mili-
 tiam conspiciuntur, *Rosenth. de feud. c. 3. concl. 30. n. 8.* vulgò *Gart vnd Herme*
lose Knecht/ Frenbenter/ Landzwinger/ qui militare dicuntur sicut catulus in syl-
 uis, *Bald. in l. 1. in fin. C. qui bon. ced. poss.* ideoque ne quidem in Imperio Ro-
 mano tolerandi, *X. 2. zu Augspurg/ de Anno 1555. §. Vnd damit angeregte/ sed*
è finibus illius eiiciendi, grauiq; poena affiendi, vnd sollen dieselbigen als of-
fentliche Landfriedbrecher vnd Notrenger gestrafft werden §. seq. eod. cui re-
spondet ord. Carner. p. art. 2. t. 15. Gedd. c. 7. concl. 17. Gomez. 2. resol. 13. n. 19. He-
ring. c. 7. n. 160. & seqq. vbi vide limitationes.

25. Clerici etiam, ne hanc per occasionem sacris ac religiosis domibus
 damnum fiat, ministeriaque sacra impediatur, fideiussores esse non tenen-
 tur. *Nou. 13. c. 6. c. te quidem. 29. caus. 11. quest. 1. c. p. X. de fidiuiss.* Nemo enim
 Deo simul & mundo seruire potest, *c. Quicumque. 23. quest. 8. 2. F. c. fin. 1. Tim. 3*
 quippe omninò diuersa sunt Deo inferuire, ac negotijs hominum, litibusq;
 implicari, cum qui clericatus facit professionem se totum Deo deuoeat,
 & mundo, mundanisque negotijs quasi moriatur. Quamobrem sacris Dei
 vacare eum oportet, *l. 32. §. 4. ff. de rec. arb.* ac omnibus alijs rebus derelictis
 Dei omnipotentis ministerijs inhærere debet. *l. 52. §. 1. C. de Episc. & Cler.*
 & potius eius arma sint fletus, lachrymæ, orationes. *c. non pile. c. reprehen-*
dens. c. conueniens. 23. quest. 8. Quinimò opprobriosum esset, se causarum
 secularium peritum ostendere. *arg. l. placet. C. d. t. c. cum ad verum. d. dist.*
96. c. sacerdotibus in fin. c. sed nec & t. t. ne Cler vel Monach sec. neg. se. imm. c. 12
& seqq. 21. quest. 3. Quo etiam fit, vt Clerici sponfionibus, alijsque id genus
 negotijs sese immiscentes, tanquam contemptores, & transgressores Cano-
 num excõmunicentur, & ab officio suspendantur. *Nou. L. 86. tex. generalis in*
c. 1. X.

c. 1. X. ne Cler. vel monach. c. statum. 23. quest. 9. Et certè cum fideiussoris idoneitas non tam ex facultatibus, quàm conueniendi facultate sit æstimanda, *l. 2. pr. qui satis. cog.* ac talis dari debeat fideiussor, qui sit subiectus iurisdictioni eius iudicis, ad quem reus vocabatur, aut fori priuilegio renunciet, *l. 1. si quis in ius voc non rer. d. l. 2. l. 7. pr. eod.* Ecclesiastici verò suos proprios habeant Iudices, & à iurisdictione Politica sint exempti, cui ne volentes quidem vel sponte se subiicere possunt, sed requisito demum Episcopo coram iudice seculari conueniuntur, *c. Significato. 18. c. Si diligenti. 1. de for. compet. l. 17. C. d. t. Nou. 83. Nou. 123. c. 21.* haud rectè adhibentur: Si tamen adhibiti fuerint, & contra eos ab initio nihil exceptum sit, fideiussionem subsistere, à plerisque putatur, *c. peruenitur c. constitutus. X. h. t. C. ibi Dd. Hippol. d. rubr. n. 309.* dummodo habeant vnde soluant ex proprijs facultatibus, vel ex redditibus sui beneficij, in quantum facere possunt, deductis ne egeant. *Gomez. 2. resol. 14. n. 18. Gadd. c. 7. concl. 18. n. 306. Franc. c. 2. n. 334. & seq. Treut. 2. d. sp. 28. thes. 2. lit. E. Hering. d. c. n. 249.*

26. Vtèrius lege, vel potiùs priuilegio à fideiussionis onere liberantur feminae, alterius causa intercedentes. Nam licet illarum intercessio naturaliter quidem, & mero iure ciuili valeat, per exceptionem tamen S^Cti Velleiani infirmatur, *l. 3. l. 48. b. s. l. 1. C. si mat. indemn. prom. & t. t. ff. & C. ad S^Ctm. Vell.* Quod in earundem gratiam & fauorem introductum, eoq; cautum est, ne pro quoquã interuenirent, *l. 1. pr. §. 1. l. 2. §. 1. 2. 3. l. 4. pr. ff. d. t.* Contra sexui enim congruentem pudicitiam peccare videntur, quæ cætui, & officijs virilib. sese immiscerent, *l. 1. §. 5. de postul. l. 18. C. de procur.* Intercessio autem pro alio nihil aliud est, quàm virile quoddã officium, *d. l. 1. §. 1. & d. l. 2. §. 2. l. 8. C. eod.* Deinde intercedere est alienæ se submittere obligationi, *d. l. 2.* Hanc autem periculosissimè futuram sexui muliebri nemo negauerit, qui huius imbecillitatem quasi innatam explorauerit. Per multis namq; captiõnib⁹ mulieres sunt suppositæ, insidijs varijs expositæ, ait *Alciat. in tr. de pres. reg. 1. pres. 42. n. 2.* & facilè in repentinam deducuntur inopiam, vt loquitur, *l. vn. §. 15. C. de rei vx. act.* Quinimò ob consilij infirmitatem, *l. 21. de tut. & cur. dat. l. fin. de tut.* plerumque contra propria laborare commoda inueniuntur, *l. 4. in fi. C. de spons.* Et certè cū spondere ab initio res leuissimi momenti esse videatur, quippe quæ nihil pecuniæ solui, sed nudam, & simplicem voluntatis propensionem desiderat, *Molin. de vsur. contract. n. 254. q. 32. Franc. d. tr. in proleg. n. 7.* facili negotio, vt pro alijs fideiuberent, induci possent. Quocirca si ob simplicitatem, & lubricum consilium de facto intercesserint, illud tamen factum ratū esse non oportet; siquidem ea quæ fiunt lege interdicante, inutilia, & pro infectis habeantur, *l. 5. C. de ll. l. 102. de R. I.* Ideoque ex intercessione conuentæ, si nondum soluerint, exceptione S^Cti Velleiani sese defendere possunt, *d. l. 2. §. 1. l. 6. 7. l. 8. §. 2. ff. eod. l. 8. l. 16. C. d. t.* vel replicatione, in specie, *l. 17. §. 1. ff. d. t. & l. vlt. §. item eod.* vel si contra S^Ctum obligatæ soluerint, solutum conditione indebiti repetere ipsis li-



cer, per l. qui except. 40. de cond. ind. l. 31. ad SCt. Vell. d. l. 8. §. Interdum. l. Quamuis. 9. C. d. t. Hillig. 12. D. E. 30. lit. A. Gædd. in d. tr. de contr. stip. c. 7. concl. 16. per tot. Atque huiusmodi quidem remedia, mulieri, quæ pro alio interuenit, competentia, eius quoque hæredibus, l. 14. l. 20. C. d. t. l. hæ actiones. 10. ff. eod. mandatoribus, procuratoribus & fideiussoribus profunt, l. si fidei. 6. ff. d. t. l. Si mater. C. eod. d. l. 14. & l. 15. C. d. t. Casus quibus prædicta exceptio mulieribus denegatur, vide apud Hering. c. 7. n. 41. Franc. c. 2. n. 163. Meier. in Colleg. Argent. lib. 16. t. 1. num. 5. Don. 12. comm. 32. ibiq; Hillig. Boc. cl. 2. disp. 17. thes. 41.

27. Insignis hic oritur quæstio, sed contrarijs Ictorum responsis intricata, an nimirum mulier renunciare possit SCti Vell. beneficia, ita vt efficaciter ex intercessione conueniatur? Negatiuam acriter defendunt Don. 12. comm. vlt. ibiq; Hillig. lit. D. Angel. ad l. f. C. ad SCt. Vell. Arum disp. ff. 10. th. 7. Gomez. 2. var. resol. 13. n. 17. & Giph. in tr. de renunc. qui hanc controuersiam adeò controuersam censet, vt earum sit in numero, quæ Cæsarea indigent decisione. Nobis tamen, saluo aliorum iudicio, religio est ab hisce discedere, ideoq; affirmatiuæ tanquam æquiori votum nostrum damus; propter generalem istam regulam. quòd ijs, quæ ob fauorem priuatum sunt sancita, possit renunciare quisque, in cuius gratiam ea sunt introducta, c. si de uer. ra 6. de priu. l. 51. C. de Ep. & Cler. Bald. ad l. 1. C. ad SCt. Vell. Atqui primò & principaliter in fauorem mulierum introducta est, SCt. Vell. exceptio l. 2. §. 2. 3. ff. d. t. l. 8. §. 2. qui satisf. Nam eius causa cum qua agitur, id est, mulieris gratia, Velleiani exceptio datur, dicit l. 40. de cond. ind. Urget & hoc, quod Senatus voluerit succurrere deceptis mulieribus intuitu infirmitatis & simplicitatis, d. l. 2 §. 2. 3. At quomodo decepta ea dici potest, quæ certior facta de suo priuilegio, sponte illi renunciat? l. nemo. 145. de R. I. l. Quod autem. §. Præerea. quæ in fraud. cred. Videtur enim mens SCti esse, nõ vt mulier omninò vtatur exceptione, sed vt possit uti si velit, quia inuito nõ datur beneficium, l. 69. de R. I. l. 19. §. 2. de don. Quapropter sibi imputet mulier, si lædatur post renunciationem, quæ, cum potuit, noluit uti beneficijs iuris, per §. Præerea. I. q. m. r. c. o. l. fin. naut. caup. stab. l. 12. C. loc. Namque damnum quod quis ex sua propria culpa patitur, nemini quisquam, quàm sibi imputare debet. Porro assertio nostra probatur per l. vlt. §. Si mulier. 4. ibi cauere debet exceptione (scil. Velleiani) se non usuram. ad SCt. Vell. l. 21. C. eod. Et cur renunciations matris & auix in tutela liberorum suorū, approbarent II. si legum effringerent repagula? auth. matris. l. fin. C. qui mul. tut. off. Nou. 118 c. 5. Nec in solido robore fundata est distinctio an in iudicio, vtrum extra iudicium renunciauerit? Quia l. 31. 32. §. 4. ad SCt. Vell. d. Nou. generaliter & indistinctè loquuntur. Quare & sic à nobis exaudiendi txx. illi sunt. V. Fachin. 2. c. 60. Cui. 20. O. 31. Tr. 2. disp. 2. th. 2. lit. B Gadd. d. tr. c. 7. n. 298. Gail. 2. obs. 77. n. 1. vbi communem hanc opinionem esse Dd. & totum mundum sic seruare dicit. De Iure autem Sax. omnes renunciations fieri debent

bent in iudicio, *Zobel. p. 2. d. ff. iur. civ. & Sax. diff. 29.* Interim tamen valdè humaniter receptum est, quòd mulier certioranda prius sit de beneficio sibi competente, *Gail. d. of. Goth. ad l. f. ad S. Ct. Vell. Treut. 1. disp. 25. th. 4. lit. F.* cùm aliàs propter sexus infirmitatem permissum foeminis sit ius ignorare, *l. 9. de l. & l.* Et in dubio præsumatur, mulierem suorum beneficiorum fuisse ignaram *Ruin. 1. conf. 107. n. 1. Alc. d. tr. reg. 3. præf. 21. n. 4.* Vnde specialis renunciatio hic necessaria est, vt de certioratione minus dubitetur. *Toming. decis. 1. n. 33 per l. Tres fratres l. emptor. Lucius. de pact.* Nec sufficit in genere esse renunciatum, id quod alias sæpe notarijs in more est, vt generalis renunciationis mentionem faciant. *Bart. & Dd. in l. 4. § 4. si quis caut. Gail. d. l. n. 5. cum seqq. Hering. c. 7. n. 473. Franc. c. 2. n. 200. Hippol. n. 36.*

28. Ob ætatem obligationem alienam suscipere prohibentur infantes; Dicitur autem infans, qui fari nequit *l. 70. de verb. obl. l. 1. §. 2. de adm. tut. l. 18. C. de Iur. delib.* Et licet per naturam fari possint, iure tamen fari non posse censentur (ciuilitè non grammaticè hæc accipienda, vt scilicet sermo intelligatur perfectior & plenior. *Giph. ad l. 1. de verb. oblig. n. 10.*) quoniam ea quæ loquuntur non intelligunt, ac quicquid vident ignorant, nec quid è re sua sit scire vel discernere queunt *l. 1. C. de fals. mon. & d. l. 1. de verb. obl.* sed omnia pro vno darent poma, vt tradit *Fab. in pr. n. 1 Inst. de auth. tut.* Qua de causa non contrahunt, quia nullum habent contrahendi affectum, imò ne sensum quidem, nedum consensum. *§. pupillus. vers. sed quod. Inst. de inut. stipul. l. 1. §. 13. de O. & A.* Nullus autem est contractus, nulla ex contractu obligatio sine consensu *l. 1. §. 2. de pact.* Nec sponsalia rectè ineunt *l. 14. de spons. Nou. Leon. 109.* quia & ea fiunt consensu contrahentium. *l. 11. d. t. A* testimonio repelluntur. *l. 3. §. 5. de test.* testamentū facere prohibentur. *§. præterea. l. quibus non est permissum fac test.* imò in omnibus rebus infirmum, debile, imperfectum, & ad actus cōsensu gerendos insufficiens existimatur eorum iudicium *l. more 8. §. fin de acq. her. l. vlt. de man. vind.* parumque à furiosi iudicio distat, id est, nullo. *d. §. pupillus.* proinde nullus eorum vsus est, operæ nullæ, perinde vt senis, aut ægrotantis.

29. Quoniam etiam pupillus sine tutoris authoritate, nec velle nec nolle potest, *l. 189. de reg. Iur.* siquidem stabilem mentem nondum adeptus, *l. fin. C. de test. mil.* neque consilij capax sit. *l. 8. §. 1. de acq. her.* & nullum vel non plenum animi iudicium habeat, *§. 1. l. quibus non est perm. fac. test.* ideoque in omnibus rebus tutore regatur, *l. fin. de man. vind.* Confectarium est, pupillum neq; intercedere tutore nō adhibito posse, siue infantie, siue pubertati proximus sit. *per l. Certi. 9. §. idē: de reb. re. l. 9. de anct. tut. l. 25. h. t. d. §. pupill. 7.* Nā, vt supra meminimus, fideiussionis forma stipulationē requirit, *l. 12. C. h.* quæ iure ciuili introducta est, *per l. 5. & ibi Dd. de Iur. & Iust.* Constat a. pupillum eo modo ciuilitè non obligari. *per l. 4. de O. & A. d. l. 189. l. Neq. 7. C. de contr. stip.* Non enim à lege huiusmodi obligatio approbatur, cùm consensus pupilli ob imbecille animi iudicium pro legitimo non habeatur, *d. l.*

139. Imò quia fragile admodum, ac lubricum huiusmodi ætatis consilium est, multorumq; insidijs suppositum, vt loquitur Ictus in l. 1. de min. d. l. fin. vsq; aded vt pupillus nec scire nec discernere sine tutore quicquam possit, non magis quam furiosus, l. 9. de acq. hered. l. fin. rem pup. salu. for. l. fin. de I. & F. I. sed pro absente habeatur, l. 10. quibus ex caus. n. poss. eat. consensus huius nullius erit momenti, per. d. l. fin. de man. vind. & d. l. fin. de I. & F. I. Ideoque cum ad obligationem etiam naturalem plenum consensum requiri arguat, l. 1. & 2. de pact. pupillus ne naturaliter quidem obligabitur fideiubendo pro alio non interposita tutoris autoritate, l. 59. de O. & A. l. 41. de cond. ind. d. l. 9. de auct. tut. nisi paucis casibus exceptis, de quibus vide Riem in ill. 99. dec. 3. q. 8. Franc. c. 2. n. 85. Tutore autem interueniente sicut pupillus omnia recta gerit, l. 5. de reg. Iur. & reliquos etiam contractus celebrare non vetatur, in quibus rem suam deteriore facere potest, l. 5. l. 13. de auct. tut. ita quoq; fideiusionem suscipere ipsi non denegatur: Et tum pupilli iudicium imperfectum suppletur accedente tutoris autoritate Ant. Fab. in ration. ad l. 28. de pact. lit. E. Vult. lib. vn. disc. schol. c. 16. quo facto is obligatur naturaliter & ciuilitur, l. 13. de auct. tut. in pr. Inst. eod. læsus tamen gaudet beneficio restitutionis, Vlp. in l. 7. §. Non solum. 3. de min. l. 48. §. 1. h. t. id quod Prætor amicam naturæ æquitatem secutus tenellæ huic ætatulæ indulgit, l. 1. de min. l. 2. 3. C. de temp. in int. restit. Franc. d. c. n. 96. Treut. 1. disp. 6. thes. 5. lit. B.

30. Acrior de Minore inter Dd. disceptatio est, an scil. fideiubendo obligari possit? Nos per distinctionem hunc nodum ita dissoluendum putamus: Minor aut est absque curatore constitutus, aut sub curatore, quæ distinctio disertis verbis scripta extat in l. 3. C. de restit. in int. Si sub curatore est constitutus, contractus sine eius consensu celebratus, ipso iure nullus est, Sich. ad d. l. n. 3. adeoque nullo indiget restitutionis in integrum remedio, l. 5. de ini. rupt. l. Bouem. §. fir. de edil. ed. l. Liberos. §. fin. de cap. min. Vnde minor instar pupilli mero iure munitus est, l. 16. de min. qui propter ætatis lubricum pr. I. de cur. quamuis sua negotia bene gerere possit, l. 1. §. fin. ff. d. t. volens curatorem accipit, §. 2. l. d. t. & ob id, cum administratione negotiorum suorum, quæ curatoribus committitur, l. 20. de rit. nupt. priuetur. arg. l. 1. de cur. fur. nullo etiam modo obligari potest, d. l. 3. Franck exerc. 3. q. 5. Riem. d. dec. q. 9. Et quomodo possit? obligatio siquidem iuris vinculum est, quo necessitate adstringimur alicuius rei soluendæ. pr. I. de O. quali autem necessitate hic adstringeret res suas, quarum administratio penes curatores est? arg. l. 21. C. mand. Nam cui administratio bonorum est commissa, eidem quoq; obligationes, & potestas obligandi committitur, l. 21. de V. S. ibiq; Gædd. cum bonorum appellatio contineat obligationes & ius sese obligandi, l. 49. d. t. & ius administrandi tam ad obligationem, quàm ad alienationem spectet, l. vlt. C. de adm. tut. Atque hoc nomine minor curatorem habens in d. l. 3. comparatur prodigo, iam vero prodigi contractus sine curatore, quem habet, initus ipso iure non valet, l. 6. de V. O. Ergò nec minores,

noris, qui ipsi, si bonorum administrationem intueamur, planè similis est. Interim tamen quando obligatio absq; vllius rei interuentu, vt in casu, *l. 20 de rit nupt.* expeditur, quin tunc obligetur minor, nullus dubito: Sicut & quando pubes locupletior effectus est, ad què casum pertinere puto. *l. 101 de V. O vide Hunn. in tr. de pact. c. 3. q. 10. p. 208.* Nò minus etiam obligatur si sine curatore est constitutus, & tunc forsàn iuuenili facilitate, vel leuitate inductus, vel etiã feruore ætatis accensus, vti dicitur in *l. 15. §. 6. ad L. Iul de adult.* obligationem contrahat: Quo tamen casu si læsus fuerit, beneficio fruatur restitutionis in integrum, *l. 1. 3. 7. l. 13. de min. d. l. 3. C. de R. I. l. 8. §. 2. qui satisf. cog. l. 48 §. 1. h. t.* Satis verò læsus esse intelligitur, quoties id facit, ex quo lædi potest, licet nondum lædatur, quia debuit prospicere, quod potuit euenire, *l. 11. §. 5. d. t. de min. l. 9 §. 1 vers. idē. ff. loc. Hillig. 21. D. E. 9. lit. A.* Nam quilibet maior ac prudentior alius prospexisset, *l. 48. §. 2. de min.* Quamobrem illud beneficium Prætor solam naturalem æquitatem secutus, ex speciali minorum fauore introduxit, *l. 1. l. 7. §. 1. de rest. in int. l. 1. de min. l. 1. ex quib. caus. ma. l. 8. C. de iud.* quo huius ætatis homines taliter lapsos vel circūscriptos, siue metu, calliditate, ætate, siue absentia, *d. l. 1. de rest. in int.* siue iusto errore, *l. 2. eod. l. 1. & t. t. quod fals. tut. aut.* aut alia iusta causa, *l. 1. l. 26. §. 9. ex quib. ca. mai.* inciderint in captionem vel læsionem, in eum statum, in quo ante læsionem erant, causa cognita, *l. 3. 8. de rest. in int. l. 13 16. pr. l. 24. §. 5. de min. l. 15. §. 5. quod vi aut clam. reponit, l. 24. §. 4. de min. l. 75. de V. S.* perinde atque si nullū negotium gestum fuisset, *V. Ves. in π. de rest. in int. n. 3.* Quod tamen limitatur I. Si minor aduersariū dolo deceperit, *t. t. C. si minor. se mai. V. Ves. in π. h. t. n. 3 Hering. c. 7. n. 99.* Deceptis enim & errantibus, non decipientibus subuenitur, *l. 1. C. d. t. l. 1. §. 1. ad S. Ct. Vell. cū nemini suus dolus prodesse debeat, l. 1. de del. mal.* II. Si veniam ætatis principali clementiã impetrarit, ita vt absq; curatoribus bona sua administrare, & liberè cum alijs contrahere possit, *l. 1. l. 2. pr. & §. vlt. l. 3. & vlt. C. de his qui ven. at. l. 10. C. de app. ne videl. cum minore contrahentes principali autoritate circūscripti videantur.* III. Si iureiurando non dolo malo ab ipso extorto fideiussionis obligationem cõfirmauerit. Nam tunc & restitutioni iuratò renunciaffe intelligitur, cum de quolibet in genere beneficio, quo sibi succurri posset, cogitasse præsumatur, *Franc. d. c. 2. n. 139. Euerh. in loc. à vi & iure iuram. Gail. 2. obs. 41. n. 4.* IV. Si in rem suam minor fideiubeat, *l. 8. §. 1. qui satisf. cog. Franc. d. l. n. 136.* Plures limitationes vide apud *Meier. in Coll. Argent. lib. 4. t. 4. n. 63.*

3. Occasione huius lubet & videre illã controuersiam in foro satis frequentem, an nimirum restituto minore, restituatur quoque eius fideiussor, ita vt & ipse ab obligatione liberetur, nec creditori amplius teneatur? Nos cum *Duar. in t. C. de fidei.* rem distinctione expediendam censemus. Aut enim minor inconsulta facilitate, vel lubrico ætatis gerendo est læsus. *l. 11. §. 5. h. t. l. 2. C. si. ad del. l. 1. C. de filios. min.* aut dolo aduersarij deceptus. Quæ distinctio proponitur, *l. 2. C. de fidei. min.* Priori casu, quo minor in re ipsa,

C

id est,



id est, lubrico ætatis circumscriptus reperitur, *l. 44. de min. fideiussori eius in integrum restitutio non prodest, l. 12. ff. de min.* Eo namque consilio fideiussor se dedit, acceptusq; est, ut pro persona minoris intercederet, & securitatem creditori aduersus periculum restitutionis præstaret, *Cuiac. 19. O. 29.* Et restitutio hæc maximè impetrata minorem non liberat, neque obligationem tollit ipso iure (non enim prætoris auxilio obligatio ciuiliis perimitur) sed tantùm eandem elidit, ut Bald. loquitur in *l. 1. C. de fidei. min.* id est, eximit minorem solùm obligatione, proindeque manente obligatione principalis, necesse est & fideiussoris consistere, alioquin deciperetur creditor, qui fideiussores accipiendo aduersus restitutionem personæ sibi consultum voluit, *d. l. 12. & d. l. 2. Gomez. 2. resol. 14. num. 9. Ant. Fab. 7. coniect. 31.* Non igitur consilium mutandum est in alterius iniuriam, *l. 75. de reg. Iur. l. nonnunquam de coll. bon.* sed si exinde ad fideiussorem damnum redundet, suâ culpa sentiat quod pro tali personâ intercesserit, quæ iure & efficaciter obligari non potuit, cuiusque conditionem non ignorauit, vel scire debuit, *l. 9. §. 3. de I. & F. 1.* cum ignorantia iuris lapsus non restituendus sit, *l. 9 d. t.* Nec audiendus fideiussor, si contra propriam obligationem venire velit, cessante in eo causa restitutionis, læsione nempe cum lubrico ætatis coniuncta, *Hillig. 21. D. E vlt. lit. I.* Posteriori casu, quando scil. dolo creditoris deceptus minor fideiussores dedit, hi quidem per machinationem adhuc sunt obligati, *l. 36. de V. O.* iuuantur autem doli mali exceptione, *d. l. 2 l. 7. §. 1. de exc l. 49. h. t.* Nam per dolum obligato competit exceptio, *d. l. 36.* cum fraus sua nemini patrocinari debeat, *l. 2. C. qui mil. poss. vel nō poss. l. fin. C. de reb. cred. l. 12. de dol. mal.* sed unicuique doli sui poena sufferenda sit, *l. 15. de tut. & rat. distr.* Imò contractus, ubi dolus reipsa interuenit, est ipso iure inuolidus, *d. l. 36. b. q. 3. gloss. l. creditor. 60. §. Lucius ff. mand.* Sic si minorem ignorauit fideiussor, *l. 48. §. 1. h. t. Cui. in. π. C. eod. & 10. obs. 23.* Si creditori minoris nihil deperit, *l. 89. de acq. her.* si minori successit, beneficium restitutionis in integrum ipsi non denegatur, *l. 95. §. 3. de sol. Goth. in not. ad l. 2. C. de fidei. min.* quo tamen posteriori casu restituitur quatenus hæres, non tanquam fideiussor. *Hillig. d. c. vlt. lit. M.*

3^a. Rursus repullulascit noua quæstio, nimirum an minore, cum quo simul fideiussor pro debitore intercessit, ob ætatem postea in integrum restituto, onus obligationis etiam integrum confideiussor excipere debeat? In qua quæstione itidem distinguimus. Nam aut simpliciter ille fideiussit cum minore, & sine contemplatione iuris Prætorij, ut ait *l. 95. §. 3. de sol.* Aut eo intuitu, quod alius confideiussor talis esset, qui propter incertum ætatis ac restitutionis, iuxta *l. 48. §. 1. h. t.* posset quandoque in integrum restitui. Priore quidem modo, alter confideiussor pro sua tantum portione tenetur propter beneficium diuisionis quod habet, videl. Epistolam D. Adriani, ut non nisi pro virili parte conueniatur, prout *infra dicitur.* Et non obstante, quod iure aliquo speciali alter ex ijs tutus sit, ac efficaciter conueniri nequeat, ipse tamen

tamen creditor inconsultæ suæ facilitati expensum ferre debet, qui fideiussorem minus idoneum elegit, electum accepit, *l. 3. §. vlt. vt in poss. leg.* Posteriori verò modo, vbi confideiussor hac lege acceptus est, vt etiam si minor impetraret beneficium restitutionis in integrum, hæc tamen restitutio creditori damno cedere non deberet, vtique tum eum in totam summam teneri non dubitandum est, cum hoc ipsum inter contrahentes actum esse videatur; quo facto confideiussor sibi imputet, quod ita ad contractum accesserit, & intuitu restitutionis interuenerit. Magis igitur creditori quam fideiussori hoc in casu consuli oportet, *Cui. d. obs. 23. Ant. Fab. 8. coniect. 1.* Atque hæc de prohibitis fideiubere specialiter à legibus, & ob ætatem.

33. Ratione inhabilitatis, quæ bona animi concernit, à fideiussione arcentur Furiosi. Prorsus enim mente carent, & planè non intelligunt quod agunt, *§. 8. Inst. de inut. stip. l. 3. de iniur. l. 5. de reg. Iur.* Ideo nulla eorum est voluntas, *l. 47. d. t. ibiq. Rauerd. l. 17. de acq. her. nullus item consensus, l. 2. C. de contr. empt.* exceptis paucis casibus, quibus propter euidentem æquitatem, bonumq; publicum solâ legis auctoritate fingitur consensus, in nuptijs scilicet filiorum, filiarumque, & in dotis repetitione, *or. ver. vnde quesitum. l. de nupt. l. 25. C. eod. l. 28. C. de Episc. aud.* in quasi contractibus, ex quibus actio aduersus furiosum datur, quæ ex rei ipsius gestæ natura, ipsaque æquitate, & præsumpto saltè in quasi contractu interueniente consensu oritur, *l. 46. de O. & A. l. 3. §. 5. de neg. gest.* extra quos casus fictus furiosi consensus locum habere non debet, *argum. l. quod contra. 141. de reg. Iur.* Hinc nullum animi sensum habere dicitur, *l. 22. §. 7. sol. matr. nec sentire potest, l. 8. §. 2. de opt. leg. omni caret intellectu, l. 14. de off. præf. iudicio, l. 12. §. 2. de iud. omni affectu, l. 1. §. 6. ne vis fiat ei qui in poss. mitt. imò animus in eo deest, l. 2. §. 1. de procur.* Nec vllum planè negotium contrahere potest, ne quidem curatore auctore, sicut facere potest pupillus aliàs tutore auctore, *d. l. 5.* Quod n. iudicio pupilli deest, suppletur iudicio tutoris, furiosus autem cum prorsus mente careat, & voluntatis reliquias saltè habeat, dicente *Vlp. l. 8. de his qui sunt sui vel alien. Iur.* nihil est quod suppleri possit, *Vult. §. vlt. l. de obl. n. 13. Hill. g. 12. D. E. 22. lit. D.* Rectè itaque ignorantis loco, *l. 4. de diuort. ac per omnia & in omnib. pro absente, & quiescente habetur, l. 2. §. 3. de Iur. Cod. l. 124 §. fin. de reg. Iur. l. 2. de procur. l. 5. §. 2. de leg. tut.* etiam in delictis atrocioribus, *d. l. 14.* Quinimò comparatur mortuo, *l. 1. in fin. ff. de bon. poss. fur. l. 24. §. 1. rem rat. hab. l. 2. §. 5. de don.* Quocirca eū consensus ac præsentia vtriusq; partis ad fideiussionem omninò requiratur, furiosus autem non possit esse præsens, *l. 209. ibiq. Gadd. & l. vlt. de verb. sign.* meritò etiam fideiussor esse prohibetur. Veruntamen prædicta intelligi volumus de eo, qui continuâ mentis alienatione agitur, *d. l. 14.* id est, qui perpetuo furiosus est, *l. 12. §. 1. de Iud. l. 9. C. de imp. & al. subst. l. 7. pr. C. de cur. fur.* Quod si enim laxamenta & inducias, vel dilucida furoris habeat interualla, *l. p. C. d. t. d. l. 14.* aut in conspectu inumbratæ quietis sit constitutus, vt eleganter loquitur Celsus in *l. 18*

§. 1 de acq. vel amit. poss. dubium non est, quin in dilucidis illis intervallis rectè intercedere, vt & quodlibet aliud sani hominis negotiū gerere possit §. 1. Inst. quibus non est perm. fac. test. l. 6. C. de cur. fun. l. 9. C. qui test. fac. l. 2. C. de cont. empt. Gadd. de cont. stip. c. 7. n. 14. H. illig. d. c. lit. C. Zabel. ex exc. feud. 2. th. 3 lit. D. Quomodo vero furor probetur, & vtrum, si dubitetur, sopito an stimulante furore quid gestum esse præsumatur, vide apud Franc. c. 2. n. 10. Zabel. d. l. Borch de pact. c. 3. n. 6. Hering c. 7. n. 115.

34. Quod de furioso dictum est, idem in mente capto, seu demente obtinet, §. item furiosi I. d. t. Nam vt plurimum ex iuris dispositione à pari procedunt, l. 2. ibiq³, Bart. de cur. fur. Alc. in l. 1. n. 59. de verb. oblig. quamuis aliàs hic ab illo seiungatur, l. si furiosi C. de num. dot. l. 9. C. imp. & al. subst. l. 27. §. 5. de rec. arb. l. 28. de Episc. aud. l. 25. C. de nupt. Demens namque est is, cui quidè æquè ac furioso mens capta est, sed tamen animi rabie non agitur, neque extrinsecus animi malè affecti signa ostendit, quod facere solet furiosus, arg. l. ob qua. 4. §. 1. de ad. ed. l. 14. de off. pres. l. si cum. 22 §. 7. sol. matr. Franc. d. c. num. 13. Fatuos, & grossolanos istos, qui rudioris & hebetioris sensus sunt, schlechte/ albere/ vnd emfältige Leut/ eodem habendos esse loco censemus, cum pueris & infantibus non sint absimiles, iuxta tradita per Gadd. c. 7. concl. 9. n. 113. Hering. d. c. n. 117.

35. Huc referendi etiam sunt Prodigii, quibus bonis interdictum est: Non quod ratione reuera careant, aliàs enim nec stipulando sibi acquirere possent, contr. l. 6. de verb. oblig. Phil. Matth. ad l. 40. de reg. Iur. n. 8. & in delictis atrocioribus ijs parceretur, quod absurdum foret, cum ita vitium vitio adiunctum excusaret. contr. l. is qui animo. de acq. poss. Bach. 2. Treut. disp. 30. thes. 3. lit. A. Fach. 2. c. 63. Theod. colleg. crim. disp. 1. th. 25. lit. H. sed quod dissipando, & lacerando bona sua furiosum faciant exitum, l. 12. §. fin. de tut. & cur. dat. & ob id ijs administratio bonorum interdicatur, d. l. 12. Bart. ad d. l. 6. n. 6. Vnde vulgò dicuntur vnnütze Verschwender ihrer Güter Et Caius Inst. lib. 1. t. vlt. prodigum vocat euersorem, quia substantiam suam rationabiliter gubernare nequit, sed adèò indiscretè, & præter modum deuastat, & cōsumit, vt neque tempus, neque finem impensarum habeat, l. 1. de cur. fur. Exinde igitur à ICTis d. l. 1. & l. 13. ff. eod. annumeratur, aut saltem æquiparatur furioso, ex effectu itidem iudicantibus de causa. Tametsi enim in prodigo mentis quædam supereffe videatur sanitas, & ex sermonibus appareat mētis compos, tamen cum morum deprauatio huius sanitatis vsum corrumpat, ita vt instar eius sit, cui ipsa mētis functio vel corrupta est, vel infirma, necesse est ipsi prospici, ne furiosum in bonis sentiat exitum, Nā interest rei publ. ne quis re sua malè vtatur, §. vlt. I. de his qui sui vel al. Quo fit, vt omnia beneficia furiosis, & mente captis competentia, competant etiam prodigis. Bald. in l. 2. C. de cur. fur. gl in l. qui cū alio. ff. de R. I. Quæ quidem omnia procedunt, quatenus de bonis ipsorum diminuendis, & obligandis agitur, vide l. 10.

l. 10. de cur. sur. l. 26. de contr. empt. Quatenus vero prodigus conditionem suam reddere potest meliorem sibi obligando aliquem curatore authore per interdictum ei constituto, §. 3. *I. de curat.*, assimilatur pupillo, *l. 9. §. 7. de reb. cred.* sicq; plus iuris habet, quàm furiosus, qui neque ipse obligatur, neque sibi obligationem acquirere potest, *l. 5. de R. I.* Aliàs promittendo, ne naturaliter quidem stipulanti obligatur, nec pro prodigo fideiussor intervenire potest, *d. l. 6. ibiq; Coras. n. 6. Duar. & Cui. Franc. c. 2. n. 48.* licet post interdictionem accesserit iuramentum, *l. 5. C. de ll. arg. l. 37. §. 6. de leg. 3. l. si quis. 3. §. 3. ad S. Ct. Maced. c. 84. de R. I. in 6. c. 2. caus. 22. q. 2. Perens. disp. 2. th. 3. q. 8.* nisi in quasi contractibus, ex quibus prodigus obligatur efficaciter, non quidem propter consensum, qui nullus interuenit à parte prodigi, sed tantum propter rei vel negotij gesti naturam, ipsamque æquitatem, *l. 46. de O. & A. l. 25. h. t.* Rectè igitur & fideiussor hoc casu obligabitur, *d. l. 5. l. 70. §. 4. de fidei.* qui postmodum regressum habebit aduersus ipsum prodigum, nõ quidem per actionem mandati, quia in mandato consensus spectatur, qui in eo deficit, *d. l. 25.* sed tamen quia vtiliter prodigi negotium gestum est, hicq; pro absente habetur, per actionem negotiorum gestorum, *d. l. 46. Arum. exerc. 12. th. 7.* Quomodo vero prodigo bonorum administratio interdicitur, & vtrum ante interdictionem contrahendo obligetur? vide apud *Franc. d. c. n. 53. Perens. d. th. q. 7. Riem. dec. c. 3. q. fin.* Itè num interdictione valeat, quæ fit ei, qui reuera prodigus non est. apud *Treut. 1. disp. 10. thes. 3. lit. D.*

36. Porrò Ebrij fideiussione non adstringuntur. Etenim cum contractus ab ijs initi nullius sint momenti, *gl. in c. vnusquisque. vers. qui ebrius. 22. q. 4.* meritò etiam fideiussio ab ijsdem facta non consistet. Nulla enim ratio, nullum gerendæ vitæ rectum consilium, nullus consensus in ijs reperitur; Nesciunt quid loquantur, quid faciant, *c. 15. q. 1. eaq; de causa comparantur infantibus, furiosis, prodigis, c. 3. q. 2. c. venter. dist. 35. c. 14. de vit. cler. ignorantibus, d. c. 15. q. 1. dormientibus, adeo vt ipsam etiam vitam edormire dicantur, Gail. 2. obseruat. 110. num. 25. Et Sen. 12. Ep. 84. ebrietatem vocat voluntariam quandam insaniam, per quam mentis inducatur exilium, rationis deliquium, voluntatis impetus, *d. c. 14.* Quare nec matrimonium ebrius contrahere potest. *Vvesen. in π. de rit. nupt. n. 8. Moz. in tit. qui poss. matrim. contr. vel non. num. 6.* ob consensus defectum, quo solo illud contrahitur. *l. 30. de R. I.* imò si in insolita ebrietate dolo quasi inductus, consensum præstiterit, quem sobrius non fuisset præstiturus restitutionis gaudet remedio. *Maurit. de rest. in int. c. 304. per l. 1. §. adipiscimur. de acq. poss. Hackelm. d. sp. 3. thes. 24. lit. B. & delinquens mitius punitur, Arum. exerc. 12. q. 8. lit. B. Theod. in colleg. crim. disp. 2. th. 17. lit. F. Treutl. 1. disp. 6. th. 5. lit. A.* cum non ex proposito, atque ita dolosè delinquat, sed impetu quodam, *l. omne §. per vinum. de re mil l. 11. §. 3. de pæn.* Attamen rectè hic distingui putamus cum *Gail. d. obs. n. 28. Theod. d. l.* alijsq; inter ebrium, qui præter intentionem ex casu quodam, & vini ignorantâ vi deceptus inebriatur, vulgò,*

der truncken ist/ & ebriosum, qui ex peruersa consuetudine sciens prudensq; inebriatur, Germanicè *der vertruncken/oder gewohnt ist voll zu sein/* vel vt *Gail. præcit. loc.* ait, *der sich arm/tranck vnd in die Hell saufft;* ita quidem vt priori casu mitior ordinariâ poenâ infligenda sit, quia dolus & voluntas peccandi abest, altero verò non item. Alij distingunt inter enormiter ebrium, & modicè ebrium, qui omnium actuum & gestorum habet notitiam, *Franc. c. 2. n. 44* Aliter alij, de quibus vide *Reinking. de regim. sec. & Eccl. lib. 2. cl. c. 8. n. 34 aliquot seqq.*

37. Ratione inhabilitatis, quæ bona corporis concernit pro alijs intercedere prohibentur; muti, vti & furdi. Fideiussio enim cum contrahatur per stipulationem, & sic verbis, nec aliter fideiussor obligetur, *l. 12. C. h. t. Nic. Mozz. de stip. rubr. quare inuenta est stip. n. 6.* hic autem ea deficient, ideò nec sibi stipulari, nec alteri promittere possunt, §. 7. *l. de inut. stip. l. 1. §. p. de O. & A. l. 1. pr. de V. O.* Nam à quocunq; remouetur genus, nempe stipulatio, remouetur & quælibet eius species, scil. fideiussio, *Euerh. in top. loc. à gen. ad spec. n. 1.* Et in hoc similes sunt infantibus, ac furiosis, *d. l. 1. §. p. de O. & A. l. 1. de V. O.* non quod intellectu omnino & ratione destituantur, siquidè acutissima sæpe sint præditi mentis perspicacitate, aded vt homines simul loquentes ex motu labiorum intelligant, *Bart. in d. l. 1.* neque quasi plane consentire nequeant, etiam in ijs negotijs, vbi sermone specialiter, & voce non est opus, & nil nisi consensus requiritur, *l. 48. de O. & A. l. 4. §. 1. de pact. l. 124. de R. I. Vult. ad pr. l. de V. O. n. 3.* quo casu animi sui sensa forsitan scripturâ (qua interueniente stipulatio fieri nequit. *Giph. ad l. 1. de V. O.* nisi dicere velimus cum *V Ves. in π. eod. n. 12. & ad tit. de pact. n. 5.* hodie confuso saltem quoad effectum stipulationum & pactorum iure, *c. 1. & ibi Dd. X de pact. aliter obseruari, Franc. c. 2. n. 26.*) vel nutu, alijsq; indicijs explicare possunt, sed ob similitudinem quandam rationis, quæ est inter furiosos, infantes, & hosce. Nam licet mutus & surdus ipsi intelligant, quod agunt, ex altera tamè parte quod agatur, non audiunt neq; percipiunt, ideoque habentur pro absentibus. Intelligimus autem surdum & mutum siue sint discretim tales, *d. §. 7.* Mutum scil. illum, non qui grauiter vel ἀσαφῶς, id est, obscure, sed qui ἀήμωσ, id est, sine vlla vocis significatione loquitur, *l. 9. l. 10. §. f. de ad. ed.* Surdum etiam illum, non qui tardius exaudit, & surdaster appellatur, sed qui nil prorsus exaudit, *d. §. 7. l. p. & vlt. de leg. tut.* Siue coniunctim tales, qui scil. vtroque defectu laborant, id est, nec audire, nec loqui possunt, arg. *prad. txx. Franc. d. c. n. 18.*

38. Enumeratis personis, quæ fideiussorio nomine obligari nequeunt, nūc iusta serie progredimur ad obiectum seu materiam circa quam, id est, obligationes, quibus fideiussor efficaciter adhiberi possit. Vt enim fideiussio subsistat ante omnia necessarium est alienam subesse, aut futuram esse obligationem, cum nulla ratione fieri possit vt accessorium sit absque principali, cui accedat, *l. 129. l. 178. de R. I. l. 38. in fi. h. t.* Ideoque nulla existente obli-
gatio-

gatione principali, nec fideiufforia, quæ accessoria est, valere poterit *l. 16. l. 70. in fi. h. t.* etiamsi iurisiurandi religio accesserit, quia eius vis non est ut aliquid esse faciat, fingatque, quod tamen nusquam est, neque in futurum esse potest. Et cum iuramentum actum simulatum non confirmet, *Men. 3. prescr. 12. n. 44.* multò minus confirmabit contractum, qui omninò nec est, nec fingi potest, *Hering. c. 10. n. 94. Hillig. 15. D. E. 48. lit. F.*

39. Constat autem fideiufforem accedere posse omnibus obligationibus ex contractu descendentibus, §. 1. *I. h. t. l. 1. l. 8. §. 1. & 6. ff. eod.* iisq; tam contractis. *dd. txx.* quàm contrahendis demum, *l. 4. l. 6. §. vlt. d. t. §. 3. l. eod. Tr. 2. disp. 28. th. 3. lit. F. Franc. c. 3. n. 188. & c. 4. n. 133.* non quidem effectu, & re ipsa, quia antequam reus debeat, fideiuffor conveniri non debet, *l. 57. h. t.* sed conceptu saltem verborum, & ordine temporis, *Vult. ad d. §. Hillig. d. l.* siue item principalis naturaliter tantum, *l. 7. l. 16. §. 3. d. t.* adeò ut & fideiubens pro seruo obligetur, *d. §. 1. l. 25. de stip. seruo.* cum hic ex contractibus naturaliter obligari possit, *l. naturaliter. de cond. ind.* id est, iure Gentium, *l. 1. de I. & I.* tametsi pro alio non rectè fideiubeat, nisi ex causa peculij, *l. 19. & seq. h. t.* siue ciuilitè tantum, id est, præter æquitatem naturalem ex sola iuris ciuilibis dispositione reus obligatus sit, *Franc. d. c. 3. n. 10* modò tamen hæc obligatio vel actionem parere, vel conditionem indebiti impedire possit, *VVes. in π. h. t. n. 4.* Atque hisce casibus arctius & firmitus fideiubens obligatur, quàm principalis, à quo naturaliter aut ciuilitè tantum obligato peti non potest, *Treut. d. th. lit. C.* siue ciuilitè & naturaliter simul obligatus sit, fideiubendo rectè pro eo intercedimus, *VVesenb. d. loc.* Et de hoc *Schre d. ad d. §. 1. n. 2.* ait non esse dubium. Nec refert vtrum obligatio sit principalis, vel accessoria, cum fideiuffor pro fideiuffore accipi possit, *l. 8. §. fin. h. t. l. 27. §. 1. & vlt. eod.* Nec sic accessio accessio. Nam quæ accessoria obligatio respectu prioris, eadem principalis ratione posterioris: Et hunc appellant succedaneum, Germani *ein Rückbürge* qui ab initio etiam in solidum teneri potest, *Gædd. in l. si ita. 150. de V. S.* In quo differt hic à fideiuffore indemnitate, qui in subsidiū tantum promittit, quanto minus à principali exigi potest, *l. 6. de nouat. l. tutor §. quid ergo. ff. ad S. Ct. Vell. l. 7. ff. h. t. Marant. p. 6. memb. 8. n. 19.* & aliàs dicitur fideiuffor subsidiarius, *ein schadlos; Bürge Gail. 2. obs. 27. n. 13.* Vltèrius sicut fideiuffor accedere potest obligationi tum puræ, tum in diem, tum conditionali, *l. 47. §. 1. h. t. Vasq. 1. ill. qq. 40. n. 8.* ita quoque ipse vel purè vel sub conditione, vel ad certum tempus, vel ex tempore dari & accipi potest, *l. 6. §. 1. l. 27. h. t. l. Lucius. mand. l. si pro ea. 10. C. eod. VVesen. in π. h. n. 5. in fin.* & tum vltra illud certum adiectum tempus inscius, vel inuitus non tenetur, etiam si principalis se vltèrius obligat; quod secus si simpliciter datus est fideiuffor.

40. Verum quia, ut diximus, fideiuffor naturali rectè accedit obligationi, hic ardua oritur quæstio, an pro pupillo, sine tutoris auctoritate promittente, item prodigo, furioso, datus fideiubendo obligari possit? Nos par-

partibus negantibus partes nostras deuouemus. Etenim cum fideiussio necessariò requirat obligationē principalem, cui accedat, adeò vt vbi nulla talis obligatio, ibi nec ea subsistat. per tex. in l. 6. §. fl. 16. 57. h. t. Iam verò pupilli sine tutore quid promittentis obligatio nulla sit, l. 41. de cond. indeb. l. 39. de O. & A. iniquum foret si reo principali (si quodammodo ille talis dicendus) ab omni obligatione liberato, fideiussorem firmiter teneri & cōueniri posse concederemus, contra regulam, quæ fideiussorem in plus obligari, quàm ipsum debitorē prohibet, l. 8. §. 7. h. t. Franc. c. 3. n. 8. & seq. Huic adde, quod debitor fideiussorem dando contrahat cum fideiussore actionem mandati. At pupillus propter defectum consensus, l. 189. de R. I. qui in cōtractibus desideratur, l. 1. 2. 3. de O. & A. l. 2. de pact. nullū inire possit contractum, multò minus igitur obligari tali modo poterit. Excipimus tamē tres casus. I. Si ex re veniat actio, & obligatio, l. 46. de O. & A. II. Si factus sit locupletior, l. 1. pr. & §. 1. de auct. tut. l. 13. §. 1. de cond. ind. III. Si dolum commiserit, l. 1. §. 5. de pos. l. III. de R. I. de prodigo tex. extat in l. 6. de V. O. De furioso, in l. 70. §. 4. h. t. Argumentis huic nostræ assertioni contrariantibus neruosè respondent, Riem. dec. 3. Gædd. de contr. stip. c. 7. concl. 10. n. 31.

41. Alium casum excipiunt quidam in iure haud ieiuni, vbi fideiussor pro dote conseruanda, vel restituenda à marito constante matrimonio datur, l. 1. 2. C. ne fidei. dot. dent. Labefactaretur enim fides mariti, & sic iurgia, rixæ inde descenderent inter coniuges, perfidiæque (cum turpe & contumeliosum sit fideiussorem dare, l. 17. §. 2. in fi. de test. tut.) oriretur suspicio: Omni autem lucro concordia & amor coniugalis longè est præferendus, l. 5. C. de inst. & subst. Et certè absurdum foret, cum mulier marito sine fideiussore animum suum, corpus, omnemque vitam credat, l. assiduis. C. qui pot. in pig. l. 8. C. de pact. conuent. eidem res suas hisce longè inferiores non committere; imò inciuile admodū esset, & contra reuerentiam receptam, quæ maritis semper exhibenda est, l. 14. §. 1. sol. matr. l. vn. §. 7. de rec. vx. act. plus fidei tribuere aliene, quàm proprii mariti, cum quo omnis vitæ consortium, diuini & humani iuris communicationem, ac supremum, arctissimumque amicitiae vinculum copulasset, iuxta l. 1. de rit. nupt. l. 22. §. sol. matr. Gædd. d. tr. c. 6. concl. 23. n. 365 Franc. d. c. 3. n. 31. quod hoc casu fieret. Nam non possum ita exigere fideiussorē, vt alterius fidem in dubium nō vocem, §. fin. 1. de repl. Amore igitur non cautionibus constare coniugia debent, inquit VVes. ad §. 2. l. h. t. Secus in pignore, l. 7. §. 6. de don. int. vir. l. 1. qui pot. in pign. vtpote quod est rei onus, & nullam turpitudinem secum habet, sed solū datur, vt creditum magis sit in tuto. §. vlt. q. m. r. c. o. Ideoq; cum eadem adhuc fides mariti versetur, idem eiusdem amor, dubium non est quin pignus vel hypotheca à muliere accipi possit, Giph. ad d. l. 1. & 2. C. ne fidei. dot. Hillig. d. c. 48. lit. F. Hering. c. 6. n. 136. Extaneus etiam, qui dotem sibi reddi soluto matrimonio stipulatus fuit, fideiussorem exigere potest, tum quod d. l. in specie saltem de vxore loquantur, tum quod & rationes in extraneo cessent,

Bach.

Bach. ad Tr. de iur. dot. p. 343. Franc. d. c. n. 333. Id quod de focero quoque matrimonio constante statuendum videretur, quia regulæ tamdiu standum, donec exceptio probetur, *l. 27. C. de testam.* regula autē est, omni obligationi fideiussorem accedere posse, *l. 1. 2. ff. h. t.* verū quia non semper quid liceat, sed quid honestum sit spectandum, *l. 42. de R. N.* & indecorum esset, plus fidei habere homini alieno, quā genero, cui tamen filiam suam commisit, rectius ipse fecerit, si ad euitandas prauas suspiciones, diffidentias, & id genus alia, quæ inter coniuges exinde facilè emergere possent, fideiussorem etiam oblatum accipere recusauerit: Quamuis ipsi marito pro numeranda dote ex parte mulieris, vel foceri, qui eam promiserunt soluere, fideiussor rectè detur; *gl. & Dd. in d. l. 1. per l. cum dotis. ff. de iur. dot. l. fin. C. ad S Ct. Velleian.*

42. Hic non incongruè subijcitur quæstio à Dd. multum exagitata, an nimirum fideiussor à marito sponte & vltroneo motu dotis nomine oblatum efficaciter teneatur? Quā quæstionem licet à profundissimæ scientiæ viris (inter quos nō immeritò plurium calculo primas tenent, *Hering. in d. tr. c. 6. n. 156. & Franc. d. c. 3. n. 323.*) negatiuè decisam sciam, quia tamen generalis est regula, vnumquemq; favori pro se introducto renuntiare posse *l. pacisci. l. pactum 46. de pact. l. si quis. 29. C. eod.* Leges autem *d. t. C. ne fidei. dot.* pro marito constitutæ sunt: affirmantium opinio mihi (salua tamen prædictorum, aliorumque cum ijs sentientium authoritate) videtur magis veritati consentanea. Quam meam assertionem iuuat, quod maritus nullibi in iure nostro reperiatur prohibitus fideiussorem dotis conseruandæ causa dare, si velit, nec vxor eundem à marito accipere. Differunt enim *dd. ll. C. ne fidei. dot.* de coacto tantū marito, non de voluntario, id quod satis indicant verba, EXIGENDVM, EXIGITVR, quibus Imp. in *d. l. 2.* vtitur. Nam exigere propriè & frequentius significat ab inuito accipere, *l. soluendo. 39. ibiq. Acc. de neg. gest. l. fideicommissa. §. 12. & 13. ibique gl. de leg. 3. l. Thais. 41. §. 10. de fideic. lib.* Porrò ratio prohibitionis in fideiussoris datione voluntaria cessat, cum nulla ibi metuenda sit diffidentia, neq; exinde suspicio perfidiæ vlla nascatur, sed potius laudanda mariti promptitudo, qui fideiussores constituit, vt dos ei magis in tuto sit, *per l. 2. de iur. dot. l. 1. solut. matr.* Nec per id, quia volens facit, afficitur iniuria, *l. 1. §. 5. de iniur. c. scienti. de R. I. in 6.* Nam non dignus est censendus auxilio legis, qui se vltrò in necessitatem conijcit, *l. si fideiussor §. 1. qui satisfd. cog.* Et quemadmodum tutor testamentarius non cogitur satisfdare, rem pupilli saluam fore, §. 1. I. *de satisfd.* paratus vero satisfdare audiendus omninò est, *l. 17. de test.* Sic eadem plane ratione maritus nō cogitur fideiussores dotis seruandæ causa dare: at si sponte dat, vxor eos accipere non prohibetur, sed maritus suo priuilegio censetur renunciaisse. Vnde rectè *Couarr. ad c. quis. de pact. in 6. p. 2. tom 1. §. 2. n. 16.* Licet æquum, ait, & amoris coniugali conueniens sit, non posse maritum cogi ad dandos fideiussores, interim tamen bonis moribus contrarium non est, aut necessarium,

D

quin



quin volente marito teneatur fideiussor datus. Quem sequuntur *Duar. c. 4. de iur. dot. Connan. 8. comm. 9. n. 8. Vngep. exerc. 11 q. 7. Hen. disp. 1. 15. thes. 4. Bronch. 3. ass. 13.* Hocque maximè procedere putamus, si maritus vergat ad inopiam, quo etiam casu vxor dotem licitè repetit *l. si constante. pr. & S. quoties. ibiq. Bart. Alc. Duar. ff. sol. matr. licet de iure Sax. aliter obtineat, Franc. d. c. n. 327.*

43. Quoniam quoque non refert vtrum obligatio, cui fideiussor accedit, sit ex contractu, siue ex delicto, *l. 8. § 5. l. 56. § vlt. l. 70. §. f. h. t.* non immerito dubitatur, an iuri consentaneum sit, vt talis etiam interueniat in causis criminalibus, *in peinlichen Sachen?* Nos rem distinctione expediemus. Aut enim delinquenti poena constituta est pecuniaria, aut capitalis. Priori casu ex communi Dd. opinione fideiussorem admittendum statuimus, quia sicuti ab ipso reo, ita & eius fideiussore huic poenæ satisfieri potest, cum non agatur de damno corporis, sed pecuniæ. arg. *l. denique. & l. seq. de iur. fisc. Damhoud. in pract. rim. c. 20 n. 1. Bronch. 4. ass. 8. Tr. 2. disp. 28. th. 3. lit. A. VVes. in π. de cust. & exh. re. n. 5.* Et cum vice solutionis sufficiat, vt quis aut pignori- bus, aut fideiussoribus caueat idoneis, *l. rescripto. 6. §. 1. de mun. & hon.* nec quicquam interfit actoris vel Fisci vter poenam soluat, principalis an fideiussor modò solvatur, arg. *l. 23. l. 53 de solut.* imò Fiscus per datum fideiussorem de solutione poenæ ipsius pecuniariæ fiat securior, & coërcitio maleficii facilius executionem habere possit, *d. l. 70. §. fin.* certè non video rationem sufficientem, ob quã fideiussor hoc casu sit reiiciendus, qui tamen aliàs in delictis persecutionē pecuniariam habentibus regulariter recipitur, *l. 4. de cust. reor. d. l. 8. §. 5. & d. l. 56. §. fin. Gædd. c. 6. n. 400.* Tutius igitur fecerimus si eum cum cōmuni Dd. schola in hoc nostro casu admiserimus. latè *Franc. d. c. 3. n. 248. & seqq.*

44. At in casu, vbi de poena corporis afflictiva quæritur, *Dd. in d. l. 70. §. fin.* communiter quidem tradunt, reum non relaxari debere fideiussore oblato, vel etiam, vt *Bl. in l. eos. §. nuper his. C. de app.* loquitur, mille datis fideiussoribus: Nos verò ab huiusmodi fideiussores ita indistinctè repudiantibus discedi posse, & potius cum *Menoch'o* magno Itatorum ornamento, *de a. 1. q. lib. 2. cas. 303. n. 16. & 17.* de huius sententia veritate dubitantes illud iudicis discreti arbitrio relinquendum putamus, vt nimirum ille consideratis circumstantijs, personæ conditione, & qualitate possit relaxare reum admisis fideiussoribus, qui iudicio sisti, & vt defendat se, sententiæq; executionem expectet, vel certè die ferendæ sententiæ in carcerem se recipiat, promittit, certâ pecuniæ summâ, vel incertâ poenæ nomine expressâ. AE- quissimum. Nam etsi periculosum, tamen valde rigorosum esset fideiussorē omnem planè repudiare. Iustissimum per *txx. l. 1. 2. 3. de cust. reor. l. 6. §. 3. C. de app.* Et propter hos *txx.* sic nullum relinqui dubium testatur. *Setser. de iuram. lib. 2. c. 8 n. 11. Matth. Steph. 1. p. 4. disp. 4. thes. 6. Hen disp. 15. th. f. 5. Arum. exerc. 13. th. 13.* Nam si seruus capitali crimine accusatus dato fideiussore re-
laxa-

laxari potest per *d. l. 2.* quantò magis hoc de libero homine dicendum; cùm aliàs iura in omni supplicio seuerius seruos, quàm liberos punierint, *l. 28. §. vlt. ff. de pœn.* Quod quidem in tantum verum est, vt in casu, quo iudex rei qualitate admittente, nolit recipere locupletes, vel approbatos fideiussores, sed reum in carcere detinere velit, in eum tã ipse fideiussor, quàm reus iniuriarum actionem habeant, *l. 5. §. 1. qui satisf. cog. Damhoud. in d. tr. c. 20. n. 2.* Non secus ac pœnale iudicium. 50. aureorum constitutum est in eum, qui necessariam personam fideiussorem sciens non acceperit, *l. 2. in fin. in us voc. vt eant.* De iure Sax. distinguitur. Aut enim aliquis in flagranti crimine, *in handthaffter frischer that* / deprehenditur, & tum fideiussorum interuentu non relaxatur 2. *art. 9. Schn. ad §. 1. n. 9. l. h. t.* aut criminalis accusatio vltra spatium 24. horarum dilata est, vel vt Saxones loquuntur, *ist vbernächtes worden* / & hoc casu dimittitur reus sub cautione fideiussoria iudicis arbitrio æstimanda. *Coler. de proc. exec. p. 2. c. 3. n. 72. Zobel. p. 4. dis. 27 n. 6.*

45. Sanè in illo casu vbi de anima periculum est, vt loquitur Imp. in *Nou. 8. in pras. §. 1.* id est, corporalis, sanguinis, siue alterius grauioris coërcitionis pœna est futura, satisfacere de iudicato soluendo fideiussorem non posse facilè concederemus: Quandoquidem certum sit, hominem neq; vitæ, neq; vllius mēbri dominiū habere, *l. 13. ad L. Aquil.* sed vnumquēq; reip. nasci, *l. 1. §. 15. de ventr. in poss. mitt.* & pœnas ipsosmet psequi autores. *l. 22. C. de pœn. l. 26. ff. eod. l. 5. §. 5. de op. nou. nunc. l. 11. de dol. mal. exc.* nec culpa alterius alterum subiacere debere dispendio, *l. 7. C. de cens. & cens.* Vnde & iure diuino constitutum habemus, vt anima moriatur, quæ peccauit, nec filius sustineat iniquitatem patris, nec pater filij, *Deut. 24. Ezech 18.* nedum fideiussor rei principalis. Hoc namque modo fieret, vt impunè maleficium ferret reus. *contr. l. 51. §. 2. ad L. Aquil.* quæ omnia maleficia puniri vult, ne gaudia & tranquillitas reip. turbentur, *l. 3. C. de Ep. aud.* Hic autem si reus sententiã se damnatum iri, animaduerteret, fuga sibi salutem quærere, atque ita sententiæ executionem facilè euitare posset, & sic respectu nocentis puniendus esset innocens, quod tamen summo opere cauendum est, *l. 7. de bon. dam. l. 33. §. 1. C. de inoff. test.* Et hoc quidem procedere putamus, non solum si reus vltimo supplico foret afficiendus, sed & vbi mitior pœna esset decernenda, quæ tamē ipsi corpori infligeretur, *die ihme an seinen Leib vnd Gesundheit gehet* / vt amputatio alicuius membri, fustigatio, &c. *Franc. d. c. n. 201.*

46. Pro reo itaq; capitaliter accusato fideiussor interueniens aut reū, quoties opus erit, sistere debet, aut pœnam solum pecuniariam Fisco, vel parti id quod interest exsoluere, *l. 4. de cust. reor. welche er zuerlegen sich verpflichten muß* / *da er den beklagten nicht stellen Treut. d. dis. 11. 3. lit. A.* non quidē loco pœnæ, quia nō promittitur loco panæ, quã principalis debet, sed instar cuiusdã pœnæ, quàm nomine culpæ, & præsumptæ negligentia, si reum sistere nequeat, ipse fideiussor principaliter debet. Sibi enim imputet, quod talem fideiussionem suscepit. Interim per hanc solutionē non liberatur reus prin-



cip. sed persecutio criminalis in causa principali reseruatur, daß man solches anders nicht/ als der Peinlichkeit vnbeschädet annehme/ sicque salua manet persecutio rei fugitiui, puta procedendi ad bannum. *Tr. 1. disp. 5. th. 6. lit. E. Franc. d. c. n. 290.* Quantitas autem pecuniæ soluendæ, si certa non fuerit expressa, vel consuetudine introducta, iudicis relinquitur arbitrio, *d. l. 4.* qui, si dolus ipsius fideiussoris accesserit, cur minus se iudicio sistat reus, extraordinariã quoque pœnam pro arbitrio suo imponere potest, *d. l. 4.* quæ tum non tam ex alieno, quàm proprio delicto infligitur.

47. In contractu, quem ipsa lex inualidum pronunciat, *l. 5. C. de ll. l. ii. l. 46. h. t.* fideiussor interuenire prohibetur. Cum enim hic principalis obligatio sit nulla, vtique & accessoria labascit, *§. 5. I. h. t. l. 69. de V. O.* sic contractui de facto impossibili accedere nequit, *l. 29. h. t.* Nulla enim impossibilium obligatio, *l. 185. de R. 1.* Ideoque adiectio impossibilis rescindit actû & contractum *l. 9. §. 6. de reb. cred. l. 7. de V. O. l. 31. de O. & A.* Et fideiussor in huiusmodi casibus datus non obligatur: *l. 47. §. 6. h. t. VVes. in π. eod. n. 4. Trent. d. th. 2. lit. H. Franc. d. c. n. 334. & seqq.* vbi plures adducuntur casus, quibus ipse fideiussione non potest adstringi.

48. Hactenus de Materia fideiussionis, sequitur nunc eiusdem forma. Hanc autem in stipulatione consistere constat ex *l. 12. C. h. t.* Vnde vt fideiussor obligetur, necessariò requiritur solemnns stipulatio, *d. l. 12. l. 5. §. satisf. 2 de V. O.* quod fit, si interrogati præsentis respondeant, *l. 32. mand. l. 75. §. 6. de V. O. l. 8. §. 11. l. 34. l. 70. §. 1. 2. 3. h. t.* verbis idoneis, nullisq; inuolucris conceptis, *§. 2. I. de V. O.* Latino, Græco, aliouè quocunq; idiomate. *l. 8. ff. h. t. §. græcè. I. eod.* modò vterque stipulantium linguæ habeat intellectum, *§. p. I. d. t. l. 10. C. de contr. stip. d. l. 12.* Nec refert per se, an per interpretem fideiussio perficiatur, arg. *l. 1. §. 5. de V. O.* dummodò fideiussor se daturum, facturumue quid promittat, *l. 65. h. t.* Suo enim nomine obligatur, quamuis pro debitore, & ad eius vtilitatem promittat, *l. si ita. 79. §. possum. de V. O. VVes. in π. h. n. 5.* Suo etiam nomine, non ex contractu debitoris conuenitur, *l. 2. l. 17. C. h. t.* nec factum alienum rectè promittit, *Hart. Hartm. 2. t. 30. obs. 2.* Hodie stipulationis solemnibus vsu quasi desuetis non solum inter præsentis, sed & absentes per epistolam fideiussio contrahitur. vide quæ diximus *supra th. ii.* imò per nudum quoque pactum, *Gph. ad t. de V. O. pr. n. 29. in fin.* Quapropter sufficet, si modò dixeris, Fideiubeo, quod verbum tantæ est energiæ, vt proferentem omni meliori modo, quo fieri potest, obliget, siue obligatio in dando, siue in faciendo consistat, *Hart. Hartm. d. t. 30. obs. 4. n. 2. Franc. c. 4. n. 8.*

49. Ad formam fideiussionis, vt fideiussor detur, qui facultatibus, & conueniendi facilitate idoneus sit, pertinere, haud inconuenienter statuimus, *per l. 2. & 7. qui satisf. cog.* De quo si dubitetur, probandum fideiussorem idoneum esse ab eo qui eum dat, arg. *l. si verò §. qui pro rei vbi gl. d. t. Coler. p. 1. de proc. exec. c. 6. n. 147.* Et nisi ex necessitate vel dispositione legis sit dandus,
ex do-

ex domicilio, vel ciuitate, vbi creditor habitat, dari debet, *l. 7. § sinecessaria, ibiq;* Dd. d. t. Gomez. 2. c. 13. n. 6. Franc. c. 4. n. 48.

49. Ad plus verò vel durius, quàm ipse debitor principalis, obligari nõ debet, *l. 8. §. 7. 8. 9. l. 34. l. 49. § vlt. l. 70. pr. l. f. h. t. §. 5. l. eod.* siue id fiat re, loco, tempore, siue causa, *d. § 5. & § plus autẽ. I. d. d. t.* Contra omnem enim æquitàtis rationem esset, si fideiussoris, qui nullo iure cogente, & gratis ex merito amore proximi fidem suam adstringit, conditionem grauiorẽ, atq; damnosiorẽ redderemus, quàm ipsius rei, *VVes. in π. h. n. 5.* Cum tamẽ fideiussoria obligatio sit accessoria principali, *l. 32. l. 42. h. t.* plus autem in accessione non possit esse, quàm in re principali, *d. § 5.* Quamuis arctius & efficacius fideiussor rectè obligetur, *§. 1. I. d. t.* veluti sub iuramento, vel cum hypotheca licet principalis obligaretur simpliciter: item instrumento, quod paratam habeat executionem, aut adiectione alicuius pœnẽ, vel facti, *VVes. in π. d. t. n. 5. Vult. ad d. §. 5. n. 7. Gomez. 2. resol. 13. n. 2.* vbi exemplis aliquot id ipsum declarat. *Hippol. de Marsil. d. rubr. n. 291. & aliquot seqq. Hillig. d. c. lit. K. Franc. d. c. n. 106.* Sic in leuius vel minus fideiussorem rectè obligari declaratur in *l. 8. §. 7. & §. 11. l. 9. l. 34. h. t.* puta in partem pecuniæ, aut sub conditione, *d. l. 9.* Nam non vsque adeò sequitur hæc accessoria obligatio naturam principalis, vt non possit esse leuior, licet si durior sit principali non subsistat. Etenim cum leuius obligantur fideiussores, subest obligatio cui accedant, cum durius non item, saltem in eo quod plus est in fideiussione, quàm in principali.

51. Quod si igitur in duriorẽ, vel maiorem summam acceptus fuerit fideiussor, quæritur anne saltem in partem vel summam concurrentem teneatur? Quam quæstionem *Bronch. 4. ass. 53.* vocat arduam, & veterem, *Hillig. d. c. lit. I.* ancipitem, ob par ferè vtrinque & authorum & rationum pondus. *Connan. 6. comm. 6. n. 8. Fachin. 8. contr. 51.* alijque indistinctè negant, & ne quidem ad concurrentem summam obligari volunt, cum fideiussor ad ea non respondeat, de quibus interrogatus est, & sic inutilis sit stipulatio, *l. 5. de inut. stip. l. 8. §. 7. h. t.* adeoque nec animum obligandi habuisse præsumatur. Hancque sententiam etiam quodammodo approbat *Franc. d. c. n. 93. & gl. ad l. 33. mand.* Nos verò (dummodo promissio fideiussoris non prorsus diuersa sit ab obligatione principali, vt probè distinguit *VVes. d. l.*) cū *Vult. ad d. §. 5. n. 10. Tr. d. D. th. 4. lit. B. Alciat. 5. π. c. 16.* & alijs contrariam sententiam æquiorẽ iudicamus, ideoque fideiussorem quoad summam congruentem, id est, quoad eam quæ in principali obligatione erat, maximè obligari statuimus. Nam indubitati iuris est minorem summam sub maiori ipsa vi & potestate contineri, *l. 83. §. 3. de V. O. §. I. mand.* ita vt qui 20. promisit, etiam 10. promississe videatur, *l. 1. §. 4. d. t.* cum plus semper in se habeat, quod est minus, *c. plus. 37. de R. I. in 6.* & fideiussor qui debitori principali in maiori summa gratificari voluit, multò magis, & libentius idem in minori præstare voluisse præsumendus sit, ne vtile per inutile vitietur, *c. vti-*



le. d. t. l. 1 §. 5. ff. d. t. Vnde fideiussio tali modo facta vitiabitur non quidem in totum, sed tantum quoad partem, id est, quoad id quod est superfluum, l. 61. pr. de iur. dot. l. 12. de const. pec. obligatione nihilominus in suo robore perdurante respectu 10. rogatorum, dd. ll. Baro. ad §. 5. 1. h. Mynf. ibid. n. 8. Facit, l. 11. §. 1. de const. pec. qui textus licet de constituto loquatur, tamen cum par sit utriusque tum fideiussionis, tum constituti ratio, nec diuersitas aliqua assignari possit, nihil certe prohibet, idem quoque ius statui. vide Bronch. d. aff. 53. Hillig. d. l. Franc. d. c. n. 94. Azo. in summ. de fidei.

52. Vtrum autem fideiussore in duriores causam cum iuramento accepto, fideiussio valeat in excedente, vel saltem in concurrente, non leuis est inter Dd. conflictus: Communiter siquidem receptum est fideiussorem iurato interuenientem non tantum ad quantitatem per principalem promissam, sed & ad id quod ultra eam promisit teneri. Bart. in l. si quis. 56. n. 15. h. t. Imol. in l. 34. §. p. eod. Rationem assignant, quia iuramentum eo modo faciat actum va'ere quo possit, l. cum prater. 77. §. filius. ibiq; Bart. de leg. 2. eoque volunt fideiussorem, in illo quod plus est teneri ut principalem, non ut fideiussorem, retento tamen Epistolæ D. Hadriani, aut excussionis beneficio. Soarez. in comm. op. lit. F. num. 122. Verum huic communi assertioni valde contrariari videtur illud, quod iuramentum contractui de iure valido adiectum, robur quidem, ac firmitudinem addat, adeo ut contra contractum iuratum veniens, grauiori afficiatur poena; Br. l. si quis. ibiq; Dd. comm. C. de transact. omni que commodo priuetur, quod ex illo contractu habere potuit. Guid. Pap. conf. 32. col. 4. conf. 131. col. 9. Euerh. in top. loc. à viuramenti. n. 45. Non autem per id efficiatur, ut à natura sua degeneret. arg. l. fin. C. de non num. pecun. Sequitur enim in omnibus naturam negotij super quo interponitur, ac omnes recipit conditiones, & vires actus principalis. arg. l. 54. in fin. ad S. Ct. Trebell. VVes. conf. 52. n. 82. nil addit dispositioni super qua iuratum, neque obligationem auget, Cacheran. de i. 92. n. 6. nec ad fortuita, non cogitata, vel inopinata, Ias. in l. si conuenerit. n. 15. ff. de Iurisdic. Gail. 1. obs. 100. n. 5. 2. obs. 23. n. 19. & obs. 41. n. 3. extenditur, ne fiat vinculum iniquitatis. Quapropter & in nostro proposito casu satis iuramentum appositum operabitur. si fideiussionem ad concurrentem vsque quantitatem sustineat, nec mens fideiussoris fuisse interpretanda erit, quod in plus, quam principalis, etiam iurato sese adstringere voluerit, Vasq. 1. ill. qq. 40. n. 7. Quam sententiam etiam amplectitur, Franc. d. c. n. 113. cui & nos subscribimus, modo fideiussor nesciens plus iurato promiserit. Non enim quod communiter, sed quod veraciter receptum est, nobis magis placet.

53. Finem, propter quem fideiussio introducta est, proponit ipse Imperator, in pr. 1. h. t. & §. fin. 1. de replic. videl. ut eò diligentius nobis cautum sit, & tutius quod in obligatione deduximus, nobis debeat, l. 1. §. 8. de O & A. Hinc qui recte cauere vult, ille vel pign^o, vel fideiussores det, VVes. in π. n. 6.

54. Effectus fideiussionis est, quod fideiussor suo nomine, & ex sua promiss-



missione obligetur, l. 4. §. 1. h. l. initio. 5. C. de pact. int. empt. Cui. in 7. ff. h. t. & quidem peræquè atque ipse principalis debitor, VVesenb. d. t. n. 6. Vnde & propriè debitor dicitur, l. 4. de solut. Hart. Hartm. 2. obs. 30. obs. 1. obligatur autem in id. ad quod principalis tempore fideiussionis obligatus erat, siue fors fuerit, siue usura, l. 8. C. quod cum eo qui in al. pot. l. 68. §. 1. h. t. cum in contractibus, quæ à principio placuerunt, inspici debeant, l. 1. §. si seruus. 30. de pos. & seruanda sint, d. l. 1. §. 6. l. contractus. 23 de R. I.

55. Neutiquam tamen fideiussor simpliciter acceptus obligatur ad vsuras, accessiones vel interesse, quæ ex mora & delicto principalis debitoris obligationem principalem accedere possunt, l. 68. §. 1. h. t. l. libertus. 17. §. fin. ad munic. Nam licet rei principalis mora obligationem fideiussoris ante contractam perpetuet, sicq; quantum ad obligationis perpetuationem eidem noceat, l. 91. §. 4 de V. O. l. 88. l. 49. d. t. nempe vt nascatur actio contra fideiussorem ratione sortis: nouam tamen non inducit obligationem, sed prior manet, neque ex mora illa nouam aliquam rem promissam esse probatur, cum fideiussio sit stricti iuris. Accurs. in l. 1. in fin. vbi Dd C. de transact per l. 3 de carb. ed. VVes. C. ad SC. Vell. in fin. & ff. h. t. n. 6. quæ semper stipulatione, seu verbis constituitur, l. 12. C. eod. ideoque nihil, nisi de quo expressè ab initio conuentum est, in eam veniat, l. 70. §. 1. l. 99 de V. O. præsertim quia promissio illa simpliciter sese refert ad tempus contractæ obligationis, l. Rutilia. de contr. empt. Tempore autem illo nihil præter sortem in obligatione erat: ad nihil igitur aliud, præter quam sortem, id est, quod iam in præfenti esset debitum, fideiussor se obligasse censetur, l. per retentionem. l. pignoribus. C. de vsur. non quod de futuro accresceret, cum sua culpa nihil commissum arguatur, d. l. 17. §. fin. adeoque ipsi non imputandum sit, quod reus propter moram suam non præstitit, l. fin. h. t. Iniquum enim esset alterum ex alterius facto damnificari l. 27. de neg. gest. l. 44. de her. inst quoniam poena suos debet tenere authores, l. 22. C. de pæn. & mora sua cuiq; nocet, l. 173. §. 2. de R. I. nisi fideiussor se nominatim ex mora debitoris obligari velle promiserit: quo casu vi obligationis suæ fideiussor tenebitur, l. 1. C. de iud. Latius hac de re differentem vide H. ppol. d. rubr. n. 92. Gædd. d. tr. c. 11. concl. 10. n. 124. Coras. 2. misc. 12 Coler. de proc. exec. p. 1. c. 10. n. 351. Arum. exerc. 13. th. 16. Hering. c. 24. num. 124. Franc. c. 5. n. 25.

56. Excipimus casum, quando fideiussor intercessit in omnem causam expressè vel tacitè, ita vt de eius voluntate ex negotij conditione, & vsu cõstet, in omnem voluisse causam se esse obligatum. Tunc enim quin non minus ad vsuras, & interesse ac ipse principalis teneatur, non dubitamus per l. 5. C. de pact. int. empt. l. 54. §. Paulus. loc. cit. Siquidem interpositione fideiussionis in omnem causam declarat satis hanc ipsius esse intentionem, & mentè, vt ad accessoria quoque efficaciter se obstrictum velit. Coras. d. l. Hæn. 15. th. 12. Bronch. 4. aff. 54. Tr. 1. disp. 23 th. 5. l. 1 D. & Disp. 29. th. 3 lit. F. Vult. ad §. fideiussores. I. h. t. Vnde sibi acceptum ferat, quod ab initio ita sit pactus, l. 68.

§. 1.



§. 1. h. t. l. 2. §. pœnam. de adm. rer. ad ciu. cum aliàs ex morâ rei damnum non pateretur, l. 44. de her. inst. nec pro alienis debitis molestaretur; vt loquitur l. vn. C. vt null. ex vic. Sanè cautè creditores hodiè faciunt, qui ad amputandas superfluas contentiones, & rixas in concipiendis instrumentis obligatorijs cautionem recipiendo, vërba inseri curant, in omnem causam atq; euentum, ad vsuras, accessiones, & interesse fideiussorem velle obligari. Quod enim futurum timetur, ab initio præcaueri nunquam satis potest:

Ast præuisa minus tela nocere solent.

57. Præmissis hisce, obiter hic attingere placet quæstionem, an principali moram non committente, fideiussor ex propria mora conueniri possit? Et quidem secundùm summam iuris rationem, si reus non faciat morâ, nec fideiussor tenebitur, quia nullo suo iure proprio vtitur, sed eius tantum pro quo intercessit, idcirco iuxta naturam accessionis causâ principali sublatâ, tolluntur & accessiones, l. 43. de solut. l. 19. de dol. mal. imò etiam si fideiussor moram solus fecerit, tamen eum non teneri nominatim in l. 32. §. vlt. de vsur. scriptum habemus; cum fideiussor rem non debeat, aut promiserit, sed reus principalis. Verum quia culpa cum alterius detrimento, vt creditoris, aut stipulatoris, non debet esse impunita, sed factum suum cuiq; nocere, & prodesse debet, l. 55. de R. I. l. 127. de V. O. c. mora. de R. I. in 6. fideiussor moram faciens licet ipso iure non teneatur, conueniri tamen utili actione rectè potest, d. l. 32. Giph. ad l. 49. de V. O. n. 5. & l. 91. n. 26. eod. Coras. d. l. n. 3. & seq. ex legis sententia, Don. ad l. 49. de V. O. n. 5. & ad l. 127. n. 4. eod.

58. Ex fideiussione autem non modò obligatur in id quod tempore fideiussionis erat in debito, is qui ritè spondit, sed & eius hæredes, § 2. l. h. t. l. 4. §. 1. ff. eod. l. 24. C. d. r. quorum si plures sint, & res in obligationem deducta diuisionem recipiat, quilibet pro parte tenetur, l. 24. l. 49. §. 1. ff. eod. Ratio verò, quod & hæredes obligationi sunt suppositi, est, quia obligationes, quæ veniunt ex conuentione, vtrinque sunt in hæredes transitoria, vnde est, vt qui ex conuentione est debitor, ipse teneatur, & eo defuncto ipsius hæres, l. 9. de probat. Quemadmodum igitur in omnibus contractibus tralatitium est, vt factò defuncti hæres constringatur, & actiones ex contractibus provenientes ad hæredes & contra hæredes transmittantur, l. 49. de O. & A. l. 59. l. 143. de R. I. t. t. vt act. ab her. & cont. Sic & hæc actio in eos datur, cum omnis stipulatio, siue in dando, siue in faciendo, siue mixta inueniatur & ad hæredes & contra hæredes transferatur, l. 13. C. de contr. stip. l. 2. de V. O. d. l. 49. Nec hæres recusare poterit, quod defunctus non potuit l. 44. ad S. Ct. Treb. quoniam in omne ius defuncti succedit, l. 11. de diu. & temp. præscr. l. 4. §. 15. de vsuc. l. 6. de exc. l. 9. de R. I. adeoque adeundo hereditatem defuncti voluntatem comprobare intelligitur, l. 55. §. 1. ad S. Ct. Treb. l. si ab eo. C. de lib. ca. & omnibus obligationibus hæreditarijs se subijcit, & sponte etiam suo factò ligatur. Hinc fictione iuris cum defuncto vnâ eandemque personam habere censetur, l. hæres. 22. de vsurp. & vsucap. l. 36. de cond. & dem. æquum
igi-

igitur est, quod hæres nō sit melioris conditionis, quam ipse defunctus, *l. 178 §. 1. de R. I.* quippe cuius bona vel hæreditatē accipere debet cum suo comodo & incommodo, onere & fauore *l. 24. l. 119. de verb. sig. Gadd. d. tr. c. 9. n. 146. VVurm. t. 29. O. 2. H. Hartm. t. 30. obs. 1.* Et hoc quidem procedit, etiamsi in instrumento heredū specialiter mentio facta non sit, *Acc. d. §. 2. I. h. t. per d. l. 13.* nisi probetur aliam fuisse mentem contrahentium, *H. Hart. d. O. n. 4.* vel aliter alibi receptum sit, vt in Megapoli, & in Ducatu Lunenburgensi obseruari refert, *Pist. 3. cons. 1. n. 46. 47.* In stipulatione enim sequimur id quod in regione, in qua actum est, frequentatur, *l. 34. de R. I. l. 3. de l. l. 3. S. tale. de supell. leg.* Nec hæc consuetudo naturali æquitati aduersatur, *l. vn. C. vt null. ex vic.* licet contraria fortè sit iuri scripto, *l. 24. C. h.*

58. Similiter obligationem ad hæres non extendimus, si disertè ita patet sit fideiussor, veluti si dicat, *doch meinen Erben vñ Erbnehmen ohn schädlich.* Tunc enim obligatio censetur personalis, quæ cum persona extinguitur, *l. 21 §. fin. de pact. l. 8. §. 3. de lib. leg.* Vel si conuenerit, vt in locum defuncti fideiussoris intra certum tempus substituatur alius per principalem, vel ipsos fideiussores, id quod cum creditoris consensu fieri debet, *l. 25. C. de pact.* Ideoque hæres exceptionis ope se tueri poterit, sibiq; creditor imputauerit, quod conuentionis legem non dixerit apertius, *l. 39. de pact.* Idem obtinet si instrumentum solum fideiussorem sonet, si hæres ignorarit debitum, intercessionem uē defuncti, si creditor debitoris fiat hæres, vel fideiussor ad obstagium, aut ratione moræ ad carcerem vel arrestum se obligauerit, de quibus & pluribus alijs exceptionibus. vide latè & eleganter, *Franc d. c. 5. n. 81. vsque 107.*

59. Fideiussore sic obligato in creditoris olim erat arbitrio & potestate, prius conuenire ipsum debitorem principalem, vel fideiussorem, *l. 3. l. 5. l. 19. C. h. t.* Cū verò ex præcedentibus pateat fideiussorem alieno laborare morbo, *gl. inc. de nostra. de procur.* & ex mera beneuolentia intercessisse, huic ipsius miserabili conditioni leges beneficijs, siue remedijs quibusdam, ne officium suum nimis graue, & onerosum ipsi foret, benignè succurrere uoluerunt, quibus se tueri, & insultus creditorum importunos deflectere quodammodo posset. Et huiusmodi quidem remediū habetur in *Nou. 4. c. 1.* cuius constitutionis summa continetur in *auth. presente. C. h. t.* qua fideiussori prospectum est, vt ante omnia reus principalis, *der Hauptschuldiger* conueniatur, & experiundum sit prius, quod debitoris humeri valeant, quid ferre recusent, anne spes supersit consequendi debiti? hæc verò fallente, ad fideiussores demum perueniatur, qui ex liberalitate, & beneficio accedunt, ac ueluti in vltimum subsidium seruantur, *d. Nou.* Nam valdè durum & asperum esset, si ordine non seruato in conueniendo prius principali, fideiussor, qui gratis intercessit, ante ipsum hæc actionis molestias persentiscere, sicque suæ beneuolentiæ damnum ferre cogeretur, qui tamen longè melioris conditionis esse deberet, quàm ipse reus, ex cuius bonis equè commodè creditoribus forsan satisfieri posset. Quocirca fideiussor hoc casu

E rectè

rectè exceptionem de principali non excusso opponet, si vero actor replicaret, non necessariam esse discussionem, quia non fit soluendo debitor, hoc ipsi probandum erit, *Gail. 2. obs. 27. & seq. Franc. c. 5. n. 297.* Vocatur autem vulgò hoc remedium, beneficium ordinis, nonnunquam beneficium excussionis fideiussoribus competens, quamuis multas adijciant Interpp. exceptiones, quibus & ante principalem excussum possint conueniri *Gail. d. l. Myns. 2. obs. 15. & ad §. 4. Inst. h. t. qui 12. recenset. Goth. ad l. 3. C. eod. lit. F. vbi enumerantur 15. Hering. c. 27. p. 1. commemorat 24. limitationes, à n. 186 vsq; ad fin.* De quo, quando, quo casu illud competat, & quando cesset, vide fuse *Caroc. de excuss. ben. Fach. 8. contr. 52. & 4. seqq. Franc. d. c. à n. 146. vsq; 430.*

61. Hoc loco non inconueniens est proponere quæstionem in foro practicorum fertilissimam, an fideiussor, qui se tanquam principale constituit, *der auß einer andern Schuld/sein eigen proper Schuld gemacht/oder sich ohn einige bedingung als einen selbst Schuldner verschrieben vnd versprochen hat/* uti possit beneficio ordinis? Negantium opinionem veritati magis congruere putamus. Nam constat quidem accessorium non peruertere principale, sed illud ab hoc semper præuerti, ut proinde, cum fideiussio sit accessoria, contra naturam fieri videri posset, si accessoria misso principali decimentur: Verum enimvero, quia conuentio, & voluntas cõtrahentium fert legem contractibus. *l. 1. §. 6. depos. l. 34. de R. I. & pacta conuenta vim reformandi sibi sumunt, l. 24. d. t. utique regulariter prohibitum per pacta licebit.* Ideoque actionem nostram rectam aduersus fideiussorem, qualem fingimus, dirigimus. Etenim in contractibus nullum verbulum, nedum clausula, sine virtute & energia operandi esse debet, *l. si quando. de leg. 1. l. si stipulatus de usur.* sed verba singula cum effectu sint accipienda, *l. 1. §. 1. vers. hæc autem. ff. quod quisq; Iur. l. 5. §. 2. in fin. ne quis eum qui in ius voc.* Ne itaque frustranea fiat obligatio, quæ in vicem principalis adsumpta est, meritò hic quoque verba cum effectu sunt exaudienda. Nam quorsum alioquin proficerent verba ista (quæ strictè & prout sonant intelligi debent, *l. 69. de leg. 3. l. Labeo. 7. §. 2. de supell. leg.*) constituto me principalem, *ich mache mich selbst suchldig?* Quo different inuicem fideiussor simplex & talis constituens? quid opus esset alijs, atque distinctis nominibus, cum in instrumentis omnis superfluitas maximè sit fugienda, *Hippol. d. rubr. n. 62.* Hinc nouationis colligitur præsumptio, quæ ipsum beneficio hoc penitus reddit indignum, *gl. in d. auth.* Omnimodo enim priorem obligationem in posteriorem transfundit, eandemq; respectu creditoris dirimit totaliter. Nec est quod fideiussor super iniquitate conqueratur, cum volens recesserit ab hoc beneficio, quod in ipsius fauorem erat introductum, suaque sponte sibi hanc obligationem contraxerit *l. 36. §. 1. de iud.* Quare sibi imputabit, qui tali verborum generalitate est usus. arg. *l. fin. C. de prom.* atq; ita factò ipso beneficium à sese auertit, *Natta. cons. 52. n. 1. vol. 1. Hering. c. 27. n. 85.* Et hæc sententia eò magis arridet, quod eam Spiræ in amplissimo Areopagitarum Germanicorum consensu receptam sciam, *Gail. 2. obs. 28. n. 6. Arum. exerc. 13. tb. 17.* Ac ita etiam in Scabinatu Ienensi pronuntiatum esse scribit *Coler. de process. exec. p. 1. c. 10. n. 307.*

62. Quid verò si mediante iurifiurandi religione fideiufferit? Adhuc eum ordinis beneficiũ allegare posse statuimus, eo præcipuè fundamento, quod iuramentum non extendat, neq; augeat obligationem, sed solùm religionis vinculũ addat, & naturam actus, vel contractus sequatur, super quo interponitur, *l. fin. de lib. ca. l. fin. C. de non num. pec. Gail. 2. obs. 69. n. 5.* Sed natura obligationis fideiussoriæ est, vt fideiussor non possit conueniri ante principalem, *d. auth.* Ergò iuramentum contrarium effectum parere non potest, ita vt tollat hoc beneficium iuranti, cum non iurarit se beneficijs sibi concessis vti nolle, sed se seruaturum ipsam conuentionem, saluis tamen beneficijs sibi indultis, quæ tacitè excepisse, & sibi reseruasse intelligitur. Et eo ipso iuramento, ac promissioni satisfacit, quod excussione facta, reoq; soluendo non reperto, ipse velit soluere debitũ, quod fide sua esse iussit. Facit quod iuramentum non sit extendendum ad incogitata, de quibus non facta mentio vlla est, cũ præsertim sit stricti iuris. *Cacher. decif. 9. n. 6. Paris. conf. 12. n. 76.* Imò videretur pugnare contra LL. cum summã beneficium hoc nitatur æquitate, aded vt pium vocetur ab Imp. *d. Nou. 4. c. 1.* Tale autem iuramentum nullam vim, & efficaciam in se continet, *c. quis X. de pact. Gomez. 2. res. 14. n. 14.* Atq; hanc sententiam probabiliorem esse & in disputando tutius obtineri posse concludunt, *Fach. 3. c. 15. Franc. d. c. n. 388. Vngep. exerc. 11. q. 8. Diss. Hering. c. 27. p. 1. n. 45. Gail. 2. obs. 27. n. 22.* Num verò hæc exceptio inter mercatores locum habeat? v. *Fach. 8. c. 53. Franc. d. c. n. 396. Hippol. d. rubr. n. 8. Gail. d. obs. n. 27.* Cõmuniter statuitur quod non, in ijs scil. negotijs, quæ ad mercaturã pertinent, eorumq; professionẽ; cui & nos subscribimus.

63. Ordinis beneficio si non vtantur fideiussores, vel vti nequeant, & vnus ex pluribus fideiussoribus cõueniatur, aliud ipsis competit beneficium nim. Diuisionis. Nam de iure antiquo quotquot erãt numero fideiussores singuli in solidum tenebantur, & in arbitrio creditoris erat conuenire quemcunq; vellet, etiam debitore reo non conuento, siquidem singuli principalem obligationem fide sua esse iusserint, *l. 3. l. 16. l. 23. C. h. t. §. 4. l. eod.* At postea cum D. Hadrianus videret confideiussores nimium premi, si omnes in solidum teneri deberent, *d. §. 4. Gl. 3.* is ad creditoris molestiam restringendam singulari æquitate, atq; cõmiseratione erga illos inductus, istud ipsis beneficij concessit, vt pluribus fideiussoribus obligatis creditor actionem inter eosdem diuidere, & à singulis virilem tantum portionem petere cogeretur, *d. §. 4. l. 26. l. 27. §. 1. l. 28. h. t. d. l. 3. Gl. 10. C. eod.* AEquissimũ enim est, vt qui æqualiter obligati sunt, æqualiter quoq; soluant, *l. 12. ff. re pup. salu. for. vtq; actio,* si omnes sint soluendo, inter eos diuidatur pro portionibus virilibus, *l. 1. §. 11 de tut. Gl. rat distr.* Id quod licet ipso iure nõ fiat, sed de iure singuli teneantur in solidũ, fit tamẽ per exceptionẽ, *Gail. 2. o. 27. n. 5.* Cõpellitur igitur creditor à singulis fideiussoribus, qui modò litis contestatæ tempore soluendo sunt, ratam petere. Eo vero tempore si vnus ex ijs soluendo non existat, ceteri deficientis portionem æquali onere supplere, & sustinere coguntur *d. §. 4.* vt sic nihilominus creditor legitimũ accipiat debitũ: quod autem ab alio præ-



stari nō potest, ab alio exigitur, *l. 6. de publ. vect.* & pro nō idoneis, qui sunt idonei, conueniuntur, *l. 46. §. 9. de iur. fisc.* Secus est si omnes tempore iudicij suscepti idonei sunt, postea quidam desierunt, *l. 51. §. p. h. t.* Tum enim sibi imputet creditor, cur non tempore quo soluendo reliqui fuerunt, eos conuenierit, *Hillig. 15. D. E. 48. lit. S.* Quid verò si fideiussores sese obligarunt, vt uelint omnes esse obstricti pro vno, & vnus pro omnibus, hoc modo: *Wir vers schreiben vns nicht allein sampt vnd sonderlich/ sondern versprechen darneben/ daß ei ner für alle vnd alle für einen zahlen/ vnd sich keiner mit den andern behelfen wolle/ an tum hoc diuisionis beneficium cessat? omninō.* Hæc namque generalis renunciatio habetur pro eo, ac si specialiter renunciatum esset, *arg. l. 15. C. de test. Coler. de proc. 10. n. 444. Gædd. d. c. 9. n. 21. Hering. c. 24 n. 51.* Quando, quibus, & inter quas personas hoc beneficium cōpetat, & quando ei locus non sit. vide fusè apud *Franc. d. c. 5. à n. 431. vsque 479. & Meier. in colleg. Argent. disp. de fidei. th. 24. & seqq.*

64. Quantumuis autem rectè conuentus fideiussor fuerit, necdum tamen soluere statim cogitur, sed habet beneficium cedendarū actionum, quo cōcessum est fideiussori ex pluribus fideiussoribus conuento, ac solidum exoluenti, vel exoluere parato, exigere à creditore, vt reliquorum nomine cedat actiones, ex quibus id quod suam partem excessit, recuperet, à singulis tamen pro rata, *l. 17. 36. 39. l. si fidei. 42. §. idem resp. ff. h. t. Hartm. Pist. 1. q. 48.* Nec prius tenetur fideiussor soluere, quàm ei cessæ sint actiones cum instrumentis principalis, *l. 21. C. h. t.* Cū enim reliqui confideiussores huic non sint obligati, ei quoq; nihil iure restituere tenerentur, *d. l. 39. l. 11. C. eod. l. 76. l. 95. §. de solut.* & sic fideiussor de toto debito à se bona fide exsoluto periclitaretur, *Castr. in d. l. 42. §. idem. n. 3.* adeoq; summâ afficeretur iniuriâ, *Hippol. n. 28.* Et hoc quidem vsque adeo verum est, vt si fideiussor actualiter paratus sibi actiones cedi petat, creditor verò eas cedere nolit, vel culpa sua nequeat, creditor ab agendo repellatur, nec fideiussor, vt soluat, opus habeat, *d. l. 11. Zang. de exc. c. 16. n. 30.* Quod si autem creditor vltterius agere pergat, exceptio doli mali ipsi opponitur, quæ datur ex æquitate. Dolo facit creditor, qui debitum cupit, nolit tamen cedere actionem, per quam fideiussor extra damnum constituatur, cum qui vult consequens, id est, solutionem à fideiussore, teneatur etiam velle necessarium antecedens, nimirū vt prius ei cedat actiones, præsertim quia hoc fieri potest absq; cedētis incommodo, soluentis vero commodo, sed æquum est vel hoc saltem consequi, quod sine dispendio creditoris futurū est, *l. 38. de euict.* Petenda igitur est cessio actionum ante solutionem, vel in ipso solutionis actu, non post solutionem ex intervallo, nisi interpretatio fiat ex æquo. *Heig. 1. ill. qq. 38. Boc. cl. 2. disp. 16 th. 37* vel pactum, siue protestatio de cedendis sibi deinceps actionibus, solutioni adiecta fuerit, *Schneid. in §. 4. n. 24. I. h. Coler. d. tr. p. 1. c. 10. n. 368.* Aliàs sibi imputabit fideiussor, qui soluit, quod beneficio sibi competenti non fuerit vsus, *d. §. 4. d. l. 36. h. & l. 76. de solut.* Latius de hoc beneficio differentes, vide *Franc. d. c. n. 480. Meier. d. Disp. th. 32. Heig. 1. q. 38. Gædd. c. 9. n. 114.*

65. Actio-

65. Actionibus cessis, & solutione facta, adhuc alio modo fideiussoribus pro reo principali solventibus, consultum est. Possunt enim aduersus ipsum principalem, pro quo fideiusserunt, ac soluerunt, actione mandati experiri, ad repetendum id quod soluerunt, §. 6. *l. h. t. l. 64. ff. eod. l. 10. §. 11. l. 22. pr. & §. 1. l. 26. §. 3. & 4. l. 29. l. 33. l. 45. §. 4. 5. l. 51. l. 56. §. 1. mand. l. 6. C. eod.* quoniam mandasse intelligitur debitor, vt fideiussor solueret, *l. indebitam. de cond. ind.* Quod si vero intercesserint pro absente sine mandato, negotiorum gestorum actio ipsis competit, *l. 20. §. 1. mand. Duar. de fidei. 6. 7. Oldend. act. for. cl. 4. act. 24. n. 4.* Hoc namque nisi fieret, res nostra saepius propter absentiam nostram damno afficerentur, nec facile amicus reperiretur, qui interueniendo, vel gerendo, aliaue ratione nobis succurreret, si de eo, quod de suo utiliter impendisset, non habiturus esset actionem, *l. si quis. de O. & A. l. 1. de neg. gest.* Hinc fit, vt fideiussor hac actione consequatur non tantum id quod soluit, sed & damna & interesse, *c. 2. X. h. t. l. 27. §. 4. l. 56. 4. mand.* ne fides ipsi sit damnosa, qui non aliter praesumitur eam obligare voluisse, quam hac cum securitate vt indemnus seruetur, *l. 1. §. 2. ad S Ct. Treb. Coler. p. 4. c. 1. n. 88.* nisi donandi animo eum interuenisse constet, *l. 5. pr. de lib. leg. l. 9. §. 3. ad S Ct. Treb. l. 32. de pact.* vel ipsius desidia aut negligentiae ob omittas forte exceptiones impu- tari quicquam possit, *Hippol. d. rubr. n. 193.* vbi etiam damna casu fortuito emergentia praestari tradit. Antequam tamen soluerit fideiussor agere non potest, nisi in certis quibusdam casibus. *VVes. in π. h. n. 6.* quibus ipse agit pro exoneratione, vt loquitur *Bach. ad Tr. d. sp. 18. th. 6. lit. C.* vt scilicet liberetur ab obligatione sua, quod potest actione mandati contraria. Illos autem casus vide apud *Don. 13. c. 13. Meier. d. l. th. 14. Franc. d. c. 5. n. 554. Bach. d. l.*

66. His ita ad fideiussionis contractum pertinentibus expositis, restat vt eius contraria, modos scilicet quibus rursus dissoluatur, peruoluamus. Quicquid enim certo modo constituitur, certo quoque modo dissoluitur, *l. 35. l. 100. l. 153. de R. I.* & solutio est necessaria, vbi vinculum extitit, *Hering. c. 20. n. 3.*

67. Primus itaque tollendae fideiussionis modus est solutio, quae est naturalis rei debitae praestatio, *l. 49. de solut.* qua principalis debitor, vel alius eius nomine ab obligatione, qua deuinctus est creditori, liberatur, *l. 36. h. l. 37. de solut.* Nil autem interest vtrum ipse principalis debitor soluat, §. 1 *l. quib. mod. obl. toll. l. 43. de sol. l. 2. C. de fidei. tut.* siue fideiussor, *d. §. 1. d. l. 36.* siue fiscus ad quem bona deuoluta sunt, *l. 15. C. h. t.* siue alius quicumque rei debitoris nomine, vel ipso sciente, vel ignorante, vel etiam inuito & prohibente, *l. 13. 40. 53. de solut. l. 50. mand. d. l. 15.* modo creditori satisfiat, *pr. l. d. r.* Attamen si ipse principalis soluerit, liberatur non solum ipse principalis, sed & eiusdem fideiussores, *d. l. 43. l. 19. in fin. de dol. mal.* quia cessante principali, cessat quoque accessorium, *l. cum principalis. de R. I.* Si vero fideiussores creditori satisfecerint, liberatur quidem principalis respectu creditoris, cui vterque erat obligatus, respectu autem fideiussoris solventis, manet obligatus ex causa mandati, *l. 71. §. 1. de solut. l. 20. §. 1. mand. d. l. 43.*

68. Nouatione tolli obligationem fideiussoriam non ambigitur, si modo



in sequenti fideiussores se non obligarunt, *l. 4. C. h. t. l. 18. de nouat. l. 60. ff. h.*
Quod enim ego debeo, si alius promittat nouandi causa, liberare me potest,
dicitur *in l. 8. §. vlt. de nouat.* Omnino vero requiritur, vt disertè hoc agatur,
vel certissimis coniecturis haberi possit, contrahentes voluisse priore ob-
ligatione perempta, fieri nouam, *l. fin. C. de nouat.* Hodie namq; nisi hoc no-
minatim exprimat, nouatio subesse non præsumitur, ideoq; nec prior ob-
ligatio tollitur, *d. l. f. l. si delegatio. vbi Sali. n. 3. C. eod.* ne quidē ope exceptio-
nis, *Tr. d. disp. th. 7. lit. B. VVes. in π. de nouat. n. 6. Gail. 2. obs. 29. n. 16. & obs. 30*
per tot. Franc. c. 6. n. 17. Sed duæ erunt obligationes, *l. 2. de nouat.* Quibus au-
tem modis nouatio fiat, eleganter post alios notarunt *Vult. ad §. 3. I. d. t. Tr.*
d. l. & disp. seq. th. 5. Gail. dd. 00.

69. Quia etiam acceptilatio solutioni est similima, & tantundem in ef-
fectu operatur, quantū ipsa solutio, imò ipso iure obligationem tollit, eoq;
solutionis verbo venit, *l. 54. l. p. ff. de solut. l. 72. h. t.* nam qui acceptilatione
solutus est, velut soluisse videtur, *l. 16. de acceptil.* non minus hac quàm so-
lutione fideiussionem dissolui putamus, licet in eo differant, quod solutio
fiat verè, factio nimirum interueniente, hæc verò fictè, *l. 54. de O. & A.* Vnde
etiam imaginaria solutio dicitur, vulgò *ein Scheinzahlung* §. 1. *I. d. t. Tr. d.*
disp. 29. th. 4. lit. A. Nec refert siue ipsi fideiussori à creditore accepto latum
sit *l. 13. §. 7. de accept.* siue reo principali. arg. *l. 7. §. 1. de exc. d. l. 72. l. 54. & p. de*
solut. Franc. d. c. n. 26.

70. Confusione porrò, & successione ab obligatione liberatur fideiuf-
sor, si nimirum hic hæres existat debitori, *l. 5. l. 14. 21. §. 3. l. 24. h. t. l. 24. C. eod.*
quo casu accessoria tantum extinguitur obligatio, non verò principalis, ita
vt tanquam fideiussor quidem amplius conueniri non possit, conueniatur
tamen rectè vt principalis, vel hæres, *d. l. 5. l. 21. de iur. fisc.* vel si debitor suc-
cedat fideiussori, & tum itidem obligatio fideiussoria perimitur, adeo vt
reus, si fideiussoris exceptione vtatur, replicatione doli mali summouea-
tur, *l. 14. h. l. 93. §. vlt. l. 38. §. 5. de solut.* Idem obtinet si creditor hæres fuerit
fideiussori, quia tum morte interueniente in vnam personā ius stipulantis,
& promittentis deuenit, *l. 71. pr. h. t.* aut vice versa fideiussor creditori, *l. 21.*
§. 7. d. l. 71. quo vtroque casu reus manet obligatus, *l. 43. de solut. & d. l. 21. & 71*
Succedit enim fideiussor in omne ius defuncti, cui etiam nomina annume-
rantur debitorum, *l. 34. de leg. 3.* Præterea si creditori debitor, vel debitori
creditor succedit, obligatio fideiussoris intercidit, *l. 75. 95 §. 2. de solut. l. 6. C.*
de pact. cum nemo sibi ipsi debere possit, sed per confusionem omnis debiti
petitio extinguatur, *l. 5. in fi. C. de her. act.* & nemo pro eodem apud eundem
fideiussor esse possit, *d. l. 21. §. 3. & l. 71. l. 34. §. 8. de solut. Cui. II. obs. 34. Bach. d.*
d. sp. 28. th. vl. lit. C. & d. sp. 29. th. lit. G. Franc. d. c. n. 95.

71. Quin etiam fideiussor ad certum & definitum tempus datus circum-
uoluta illius periodo, liberetur haud dubitamus, præsertim si expressè ita
se obligasset, addita hac protestatione, se nolle vltra illud tempus teneri,
er wolte außgangs der gewissen zeit ferner nicht haßten/noch Bürge seyn. per l. 7. C.
loc.

loc. l. 25. §. fin. de arb. l. 27. vers. sancimus. C. h. t. Hippol. n. 89. Const. Elect Sax. 19 p. 2. In tantum enim tempus tenetur fideiussor, in quantum se obligauit, d. l. 27. & l. 29. C. eod. nec extra verba & conuenta expressa fideiussio est extendenda, l. 99. de V. O. Myns. 6. obs. 53. n. 4. Gal. . obs. 30. n. 12. cum contractus sit stricti iuris, Franc. c. 4. n. 69. VVes. in π. h. n. 6. Ideoq; nec fideiussores tenebuntur, nisi quatenus promiserunt, l. 2. §. sed si. qui satisf. cog. l. solutioni. §. 2. de pign. act. tametsi principalis amplius teneretur, l. 8. §. 7. & fin. h. t. VVes. i. conf. 11. n. 89.

72. Hic quæstio exoritur varijs ICTorum concertationibus mirificè vexata, videl. an prorogatione termini solutionis à creditore, fideiussore in scio, debitori facta, fideiussor obligationis nexu liberetur? Communiter Dd. distinguunt inter fideiussionem simplicem, ad tempus certum non restrictam, & conditionatam, siue limitatam ad certum tempus: Et priori quidem casu facta prorogatione non liberari, posteriori vero fideiussorem liberari contendunt; quam distinctionem rejicit Franc. d. c. 6. n. 52. fideiussorem hoc modo nullatenus ab obligatione eximi statuens, idq; iure optimo. Notum quippe est, creditorem non prorogare terminum, propterea quod velit obligationem nouare, cum nouatio non nisi expressè de ea inter contrahentes agatur, fiat l. fin. C. de nouat. Sed tantum ad differendam exactiorem, vt debitor interuallum habeat, quoad solutionem vrgeri nequeat, l. 12. §. si post. 14. mand. Est enim prorogare hoc casu solutionem, & exactiorem differre, l. 31. de R. I. l. 25 §. 1. de arb. Deinde actus ultra agentium intentionem nil operantur, l. 3. §. fin. de O. & A. Sed eam creditoris intentionem fuisse non præsumitur, vt fideiussorem liberatum esse voluerit, nec dies adiectus facit, quo minus etiam post eum diem conueniri quis possit, l. 59. §. 2. mand. cum nullibi in legibus expressum habeamus, tempus modum esse tollendæ, vel inducendæ obligationis, contra l. 41. §. 1. de O. & A. Insuper facit, quod prorogatio facta intelligitur cum omnibus suis qualitibus, & accessorijs, aded vt non minus in secundo, quàm in primo termino fideiussor teneatur, Franc. d. c. 6. n. 53. Interim si debitor sæpiùs terminum proroget, ita vt diutius in obligatione detineatur fideiussor, aliud huic remedium paratum est, vt agat ad exonerationem tantò iustius, quod factò creditoris solutio differtur: Hodie verò cauti creditores sæpè solent addere clausulam peculiarem, daß er der Bürgschafft nicht ehe wolte los seyn/ es sey daun Brieff vnd Siegel durch erbare Zahlung erlöset Treut. d. disp. th. 4. lit. G. Vngep. exerc. 11. q. 7. in Nego. Hancque sententiam & in iudicando & in consulendo tenendam monet. Coler. d. c. 10. n. 303. & 311. Arum. exerc. 13. th. 20. Riem. dec. 10. q. 5.

73. Meritò hic quoque in disquisitionem venit, an fideiussores dare obligatus, pignora dando, inuito creditore liberetur? Negatiuam tuemur. Nam cum tota obligationis substantia pendeat ex conuentione, t. t. I. de obl. certè qui fideiussorem expressè dare promisit, inuito creditore pignora dare non poterit, quia aliud pro alio inuito creditore darinequit, l. 2. in fi. de reb. cred. etiamsi

etiam si melior conditio efficiatur, §. *præterea*. I. *de act. l. fin. de vs. & hab.* Aliam pro hoc Ias. in *l. i. qui satisf. cog.* adducit rationem, quod nimirum labor esset, & maius periculū in custodiendis pignoribus, quæ si medio tempore damna acciperent, creditor resarcire cogeretur, *l. quemadmodum. S. p. ad L. Aquil. Hippol. nu. 298.* Dolum namque & culpam præstare cogitur, *l. 5. §. 2. l. 18. si pr. ff. commod. l. 23.* R. I. quam non præstaret, si haberet fideiussorem. Pignora enim interire possunt, etsi diligenter asserves, fideiussoris vero obligatio non item, quæ nec cum morte hæredis intercidit, sed ad quosvis hæredes transit, §. 2. *I. h. t.* Expediitior etiam est modus conueniendi fideiussores, quàm distrahendi pignora, utpote quæ non semper emptorem inueniunt, & nisi varia circumductione distrahantur, *t. t. C. de distr. pign. & C. de iur. dom. imp. Arum. disp. ad ff. 16. th. 9. & exerc. 3. th. 18. exerc. 12. thes. 17. Negusant. de pign. p. 5. membr. 1. n. 1. & seq. Don. 15. comm. 48. lit. F. & 23. comm. 9. lit. O. Franc. c. 4. n. 143.*

74. Morte denique licet omnia soluantur, *Nou. 22. c. 20.* non tamen ita fideiussores liberantur, quin eorum hæredes conueniri possint, *l. 4. §. 1. h. t.* de quo egimus supra in *thes. 57.* præterquam si fideiussor pro reo ex delicto suo accusato sponderit, quo casu rei crimen cum pœna extinguitur, *l. 6. de publ. iud. l. 3. fin. C. si reus vel accus. l. 15. §. 3. ad S. Ct. Turp.* Ergo nec fideiussor tenetur *per l. 178. de R. I.* vel si iudicio fisti de præsentando videlicet reo promiserit, *l. 4. qui satisf. cog. l. 26. C. h. t. l. 10. §. si quis caut. iud. sist.* ubi reo principali mortuo, ut fideiussor euitat pœnam, *dd. ll. quia rem impossibilem præstare nequit, l. 69. de V. O. l. fin. §. 1. vers. idem iuru. ff. ad L. Rhod. de iact.* ita maximè eius hæredes liberantur, *l. III. §. Reg. Iur. d. l. 26. circ. fin.* Plures dissoluendæ fideiussionis modos vide apud *Meier. d. colleg. disp. de fidei. th. 38. Val. Franc. d. c. 6. per tot.* Et hæc de fideiussoribus pro ingenij mei tenuitate, non pro materiæ dignitate in præsentiarum rudi penicillo adumbrata sufficiant. Errorem si quis inuenerit, non pigebit corrigere, cum in nullo penitus errare diuinitatis potius sit, quam humanitatis, *l. 2. §. 14. C. de iur. vet. enucl.*

C O R O L L A R I A.

- I. An vasallus rectè fideiubeat? Neg.
- II. An filiusf. pro patre incluso, vel alibi terrarum captiuus detinetur etiam inuitus fideiussor esse teneatur? Affirm.

F I N I S.

X 2874408

94 A 7386

VD 17





